

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

за матеріалами « Дочірнє підприємство « Кондитерська
корпорація «Рошен» », місто Київ

Студента 2 курсу 2 м групи,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економіка
підприємства»

Тарасової Ілони
Олександрівни

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Лановська Галина
Іванівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2018

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність та фактори впливу на платоспроможність підприємства	6
1.2. Методичний інструментарій управління платоспроможністю підприємства	16
1.3. Методика оцінювання платоспроможності підприємства	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА « ДП «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН» »	38
2.1. Аналіз грошових потоків підприємства	38
2.2. Аналіз ліквідності балансу підприємства	48
2.3. Аналіз платоспроможності підприємства	60
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ « ДП «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»»	71
3.1. Шляхи нейтралізації неплатоспроможності підприємства	71
3.2. Залучення короткострокового капіталу як метод підвищення платоспроможності підприємства	81
3.3. Прогнозування показників платоспроможності на плановий період	92
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	108
ДОДАТКИ	116

Вступ

Актуальність дослідження. Діяльність підприємств обтяжується тривалістю неплатоспроможності, зростанням дебіторської та кредиторської заборгованості та дефіцитом фінансових ресурсів. Особливої актуальності набуває оцінка платоспроможності підприємства, як найважливішої умови їх діяльності. Оцінка рівня ліквідності та платоспроможності є основою для прогнозування можливостей підприємства вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Постійне дослідження платоспроможності вітчизняних підприємств дозволяє визначити ефективність управління фінансовими ресурсами. В практичній діяльності, процес проведення такого аналізу ускладнюється відсутністю єдиного підходу щодо його організації та методики проведення. В зв'язку з цим заслуговує особливої уваги розгляд та систематизація методичних підходів до управління платоспроможністю підприємства.

Платоспроможність є важливою умовою стабільного функціонування підприємства, розвитку й забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства. Саме платоспроможність підприємства характеризує ефективність операційного, інвестиційного і фінансового розвитку, містить необхідну інформацію для інвесторів, а також відображає здатність підприємства відповідати за своїми боргами й зобов'язаннями. Проблеми оцінки ліквідності і платоспроможності підприємств розглядалися в роботах зарубіжних та вітчизняних вчених. Теоретико-методичною основою аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства є роботи багатьох науковців, зокрема Бріггема Є.Ф., Ковальова В.В., Крейніної М.М., Бланка І.О. та ін. Дослідженням сутності ліквідності та платоспроможності підприємства, аналізом методичних підходів до їх оцінки займалися Носова А.Є., Олександренко І.В. та ін. Потреба подальшого проведення наукових досліджень в цій сфері є актуальною для забезпечення об'єктивності та достовірності результатів аналізу.

Метою дослідження є удосконалення теоретичних засад та розробка

практичних рекомендацій щодо управління платоспроможністю підприємства в сучасних економічних умовах.

У відповідності з поставленою метою були сформульовані та вирішені такі **завдання**:

- визначити економічну сутність та фактори впливу на платоспроможність підприємства;
- дослідити методичний інструментарій управління платоспроможністю підприємства;
- розглянути методики оцінювання платоспроможності підприємства;
- провести аналіз грошових потоків ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»;
- здійснити аналіз ліквідності балансу ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»;
- оцінити показники платоспроможності ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»;
- визначити шляхи нейтралізації неплатоспроможності підприємства;
- обґрунтувати нарядки залучення короткострокового капіталу як метод підвищення платоспроможності підприємства;
- здійснити прогнозування показників платоспроможності ДП «Кондитерська корпорація «Рошен».

Об'єкт дослідження – процес управління платоспроможністю підприємства.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та практичні засади управління платоспроможністю підприємства.

Емпіричною базою дослідження є ДП « Кондитерська корпорація «Рошен» ». Господарська діяльність підприємства спрямована на реалізацію кондитерських виробів. Зареєстрований (пайовий) капітал складає 175833 тис. грн, а загальна сума майна на 31.12.2017 року – 793915 тис. грн. Чистий дохід від реалізації товарів та послуг за 2017 рік досяг 259205 тис. грн, а чистий прибуток 2768 тис. грн.

Методи дослідження. У роботі були використані такі методи: у першому розділі були висвітлені теоретичні аспекти дослідження, методичний інструментарій та методика оцінювання платоспроможності підприємства, удругому розділі був здійснений аналіз платоспроможності підприємства за рахунок системного аналізу, кількісного аналізу та фінансового аналізу, у третьому розділі було виділено шляхи нейтралізації неплатоспроможності та напрямки покращення платоспроможності підприємства за рахунок методів методів планування, узагальнення тощо.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-законодавчі акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали фінансової та статистичної звітності підприємства, сучасні пакети прикладного програмного забезпечення.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в визначенні сутності платоспроможності та її основних характеристик та шляхів нейтралізації неплатоспроможності на підприємстві.

Практична значимість. Розроблені рекомендації щодо нейтралізації неплатоспроможності та підвищення платоспроможності підприємства можуть бути використані в діяльності ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», що підтверджено відповідною довідкою.

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Основні наукові положення і практичні результати дослідження опубліковано у збірнику наукових статей студентів КНТЕУ «Економіка та фінанси підприємства», 2018 р. на тему: «Економічна сутність та фактори впливу на платоспроможність підприємства».

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Обсяг роботи – 115 друкованого тексту включає 42 таблиці, 15 рисунків, список використаних джерел з 68 найменувань та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та фактори впливу на платоспроможність підприємства

На сучасному етапі розвитку національної економіки України, в умовах політичної кризи та політичної нестабільності, платоспроможність підприємства є однією із найважливіших умов його господарської діяльності. Здатність підприємства вчасно та в повному обсязі розраховуватися за плановими платежами та терміновими зобов'язаннями, підтримуючи при цьому звичайний темп господарської діяльності, є однією із вимог фінансової стабільності підприємства та його конкурентоспроможності. Тому практичного значення при співпраці з підприємством набуває його платоспроможність, вона дає йому можливість стабільно фінансувати власну діяльність, що відображається у забезпеченості фінансовими ресурсами та характеризує надійність фінансових відносин з іншими фізичними та юридичними особами.

Поняття «ліквідність» та «платоспроможність» є складними та багатофакторними, обумовлюються економічним середовищем, в межах якого здійснюється діяльність підприємства, а також результатами його функціонування. Це обумовлює існування багатьох різних точок зору щодо цих понять. Між тим, для правильного проведення фінансового аналізу і отримання достовірних аналітичних висновків та пропозицій важливим є єдине їх розуміння. Тому дослідження розуміння платоспроможності й правильне застосування їх в сучасному фінансовому аналізі підприємницької діяльності є доволі важливим та актуальним [14, С. 464]. Автори численних праць розглядають «платоспроможність» підприємства лише на основі кількісної оцінки показників не враховуючи якісні характеристики. Тому варто уточнити тлумачення понять «ліквідність» та «платоспроможність»

підприємства на основі виявлених двох підходів. За першим підходом поняття «ліквідність» розуміють як здатність підприємства сплатити свої короткострокові зобов'язання. Такий підхід дуже близький змістом до поняття «платоспроможність». За другим підходом – це готовність (швидкість), з якою поточні активи можуть перетворюватися на грошові кошти з метою здійснення необхідних платежів [10, С. 680]. Отже, платоспроможність – це здатність суб'єкта економічної діяльності погашати свої довготермінові зобов'язання. Часто характеризується коефіцієнтом заборгованості.

Підходи окремих авторів щодо сутності поняття платоспроможності підприємства наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

**Наукові підходи щодо визначення сутності поняття
«платоспроможність»**

Автор	Визначення	Джерело
Давиденко Н.М.	Платоспроможність – здатність підприємства витримувати збитки	Давиденко Н.М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства // Актуальні проблеми економіки. - 2013. - №2. - С. 36-40. [16]
Журавльова Ю.Ю.	Платоспроможність – позитивний склад оборотних активів підприємства	Журавльова Ю.Ю. Вплив економічних факторів на платоспроможність підприємств // Фінансові відносини: – Том 73. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2016. – С. 42-43 [21]
Ковальов В. В.	Платоспроможність – наявність у підприємства грошових ресурсів та їхніх еквівалентів, достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю, яка потребує негайного погашення	Ковалев В. В., Крейніна М.М. Финансовый анализ. Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 2013. - 432 с. [23]
Ворст Й.	Платоспроможність – достатність ліквідних активів для погашення усіх своїх короткострокових зобов'язань перед кредиторами	Ворст Й. Экономика фирмы: Учебник / Пер. с дат. – М. Высшая школа, 2011 - 272 с. [11]
Селіверстова Л. С.	Платоспроможність – найважливіший показник, який характеризує фінансовий стан підприємства	Селіверстова Л. С. Управління грошовими потоками підприємства / Л. С. Селіверстова // Економіка та держава, 2016. - №9. – С. 20-23 [54]

Продовження табл. 1.1

1	2	3
Носова А. Є.	Платоспроможність – здатність підприємства вчасно й повністю розраховуватися за своїми довгостроковими зобов'язаннями	Носова А. Є. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства / А. Є. Носова // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. - 2013. - № 2 (62). - С. 58-64. [38]
Олександренко І. В.	Платоспроможність – це готовність підприємства проводити свої першочергові платежі за рахунок поточних надходжень коштів	Олександренко І. В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства / І. В. Олександренко // Актуальні проблеми економіки. - 2015. - № 6. - С. 419-426. [43]
Лахтіонова Л.А.	Платоспроможність – здатність підприємства своєчасно і повністю виконувати свої платіжні зобов'язання, що витікають з виробничих, торгівельних, кредитних та інших операцій грошового характеру	Лахтіонова Л.А. Уточнення поняття ліквідності суб'єкта економіки в ринкових умовах підприємницького господарювання // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. - 2014. - № 22. - С.114-122. [31]
Блейчик І.М.	Платоспроможність – наявністю власних оборотних коштів та здатністю покривати збитки	Блейчик І.М. Особливості фінансового управління майном в умовах кризи // Вісник Тернопільської академії управління, 2015. - №2. – с. 54-59. [9]
Кучер О.В.	Платоспроможність – здатність підприємства виконувати свої зобов'язання	Кучер О.В. Система показників, що характеризують рух грошових коштів / О.В. Кучер, А.А. Сахно // Молодий вчений. - 2015. - № 6 (09). - С. 154-156. [30]
Крейдич І.М.	Платоспроможність – здатність підприємства вчасно та в повному обсязі розраховуватися за плановими платежами та терміновими зобов'язаннями	Крейдич І.М. та ін. Умови забезпечення платоспроможності підприємств у контексті їх фінансової безпеки / І.М. Крейдич, О.С. Наконечна //Економічна наука, 2016. - №8. – С. 95-103. [27]
Кулик А. В.	Платоспроможність – спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність	Кулик А.В. Проблеми організації та методики аналізу ліквідності і платоспроможності підприємств // Збірник наукових праць. – К.: – 2013. - С.300-332. [29]
Майборода О.Є., Косарева І.П., Каранда О.М.	Платоспроможність – можливість у повному обсязі й у визначений термін розраховуватися за своїми зобов'язаннями за допомогою грошових ресурсів та інших активів	Майборода О.Є., та ін. Концептуальні засади управління платоспроможністю підприємства / О.Є. Майборода, І.П. Косарева, О.М. Каранда // Молодий вчений, 2017. - №3. – С. 793-797. [34]

Аналіз наукових літературних джерел свідчить про існування декількох підходів до визначення платоспроможності підприємства: платоспроможність як здатність підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання; платоспроможність як здатність підприємства виконувати свої довгострокові зобов'язання; платоспроможність визначається наявністю власних обігових коштів та здатністю покривати збитки; платоспроможність як важливий показник фінансової стійкості (рис. 1.1).

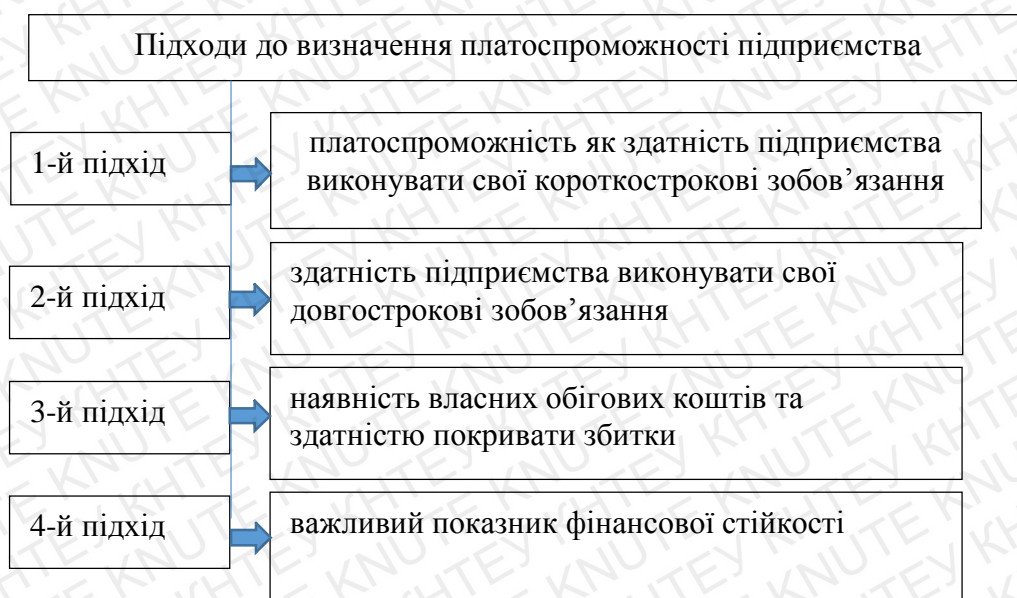

Рис. 1.1 Підходи до визначення платоспроможності підприємства

Більшість авторів є прихильниками першого підходу і пов'язують поняття платоспроможності зі здатністю підприємства розраховуватися за своїми короткостроковими зобов'язаннями. Наприклад, за І.М. Крейдич, «платоспроможність – це наявність у підприємства коштів, достатніх для сплати боргів за всіма короткостроковими зобов'язаннями й одночасно безперебійного здійснення процесу виробництва та реалізації продукції» [27, С. 95-103].

Підтримує цей підхід і В. Ковальов, визначаючи платоспроможність як «наявність у підприємства грошових ресурсів та їхніх еквівалентів, достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю, яка потребує негайного

погашення» [23, 432 с]. З огляду на таке визначення постає потреба твердження про те, що підприємство повинно мати кошти, достатні для сплати короткострокових зобов'язань, а також для того, щоб продовжувати свою виробничу діяльність. Але крім передбачених короткострокових зобов'язань, у визначений термін йому потрібно буде сплатити також і довгострокові кредити та позики, термін погашення яких може наблизитися й увійти в найближчий період.

Важливий науково-практичний аспект враховує Ю.Ю. Журавльова [21, С. 42-43]: «Платоспроможність означає достатність ліквідних активів для погашення в будь-який момент усіх своїх короткострокових зобов'язань перед кредиторами». Як видно із визначення, автори підкреслюють роль ліквідності для швидкого погашення короткострокових позик, а також необхідність підтримання достатнього її рівня [21, С. 42-43].

1. Але зустрічаються і дещо відмінні погляди, коли платоспроможність пов'язують зі здатністю розраховуватися за довгостроковими зобов'язаннями, а здатність розраховуватися за короткостроковими зобов'язаннями називають – ліквідністю. Так, представники другого підходу Кучер О.В. [30, С. 154-156] та Селіверстова Л. С. [54, С. 20-23] під платоспроможністю розуміють «здатність підприємства вчасно й повністю розраховуватися за своїми довгостроковими зобов'язаннями», або відносять «до короткострокових зобов'язань ... довгострокові кредити та позики, що підлягають погашенню в найближчий період».

Цей підхід підтримує і Носова А. Є. [38, С. 58-64], стверджуючи, що «...здатність підприємства вчасно й повністю розраховуватися за своїми довгостроковими зобов'язаннями» [22]. Автор третього підходу Л. Лахтіонова трактує поняття платоспроможності як «можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання» [31, С.114-122]; Харченко О.С. – як наявність у підприємства коштів і еквівалентів, достатніх для розрахунків із

кредиторської заборгованості, що потребує негайного погашення [62, С. 55-62], Шпильова В.О. – як готовність підприємства своєчасно виконувати свої платіжні зобов'язання, тобто підприємство вважається платоспроможним, коли у нього достатньо грошових активів для розрахунку за поточними зобов'язаннями, які вимагають негайного погашення [65, с. 160-164].

Для четвертого підходу характерним є таке визначення: «Платоспроможність підприємства – найважливіший показник, який характеризує фінансовий стан підприємства. Автори такого підходу не вбачають різниці між такими характеристиками підприємства як платоспроможність та фінансова стійкість [11, 272 с]. Дехто, визначаючи платоспроможність як «...достатність ліквідних активів для погашення у будь-який момент усіх своїх короткострокових зобов'язань перед кредиторами», фінансову стійкість характеризують як «...гарантовану платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і поведінки партнерів». При цьому «головна ознака стійкості – це наявність чистих ліквідних активів, що визначені як різниця між всіма ліквідними активами та всіма короткостроковими зобов'язаннями на той чи інший момент часу» [32, С. 189-194]. Оцінка платоспроможності проводиться на основі характеристики ліквідності активів, що означає спроможність перетворення активу на готівку» [12, с. 78-85]. Слід зауважити, що істотним моментом цього твердження є змішування понять платоспроможності та її показників. Слід розуміти показники як характеристику платоспроможності підприємства, а не ототожнювати їх. Такий підхід не сприяє правильному розумінню сутності платоспроможності підприємства.

Незважаючи на значну теоретичну розробленість тематики, сьогодні продовжує відбуватися дискусія між дослідниками стосовно тотожності понять «ліквідність» та «платоспроможність».

Такі науковці як Фещенко О.П. [61], Теницька Н.Б., Гришко Ю.С. [57], Іщук О. [22], І.А. Бланк, Ситник Г.В. [8] ототожнюють ці поняття та вважають, що ліквідність і платоспроможність – це здатність підприємства

виконувати відповідні поточні та зовнішні зобов'язання. При визначенні платоспроможності підприємств як об'єкта аналізу, ототожнення цих понять навряд чи виправдано, оскільки кожне з них має власний економічний зміст. Тому ці поняття слід розглядати окремо.

Давиденко Н.М. [16, С. 36-40] вважає, що платоспроможність – це здатність, готовність виконати зобов'язання в назначений термін. Це поняття є дещо розмитим, та в ньому не уточнюється, про які саме зобов'язання йде мова, та за рахунок яких коштів підприємство має їх виконувати. Також неясно, за рахунок яких коштів підприємство має розраховуватися зі своїми боргами, із поняття, наведеного Л.С. Васильєвою та М.В. Петровською [8]: «Платоспроможність – це здатність своєчасно та в повному обсязі виконувати свої зобов'язання, що витікають із торгівельних, кредитних та інших операцій грошового характеру».

Найбільш точним є визначення, яке наводять Барабаш Н.С., Никонович М.О., Міщенко А.О. [5], згідно з яким, платоспроможність означає наявність у підприємства грошових коштів та їх еквівалентів, достатніх для розрахунків по кредиторській заборгованості, що потребує негайного погашення.

Відповідно до міжнародної класифікації активів залежно від їх здатності набувати грошової форми з урахуванням вірного визначення платоспроможності, можна сказати, що розраховуватися по кредиторській заборгованості підприємство повинно абсолютно ліквідними активами, тобто грошовими коштами та їх еквівалентами.

У деяких працях вітчизняних економістів поняття «ліквідності» та «платоспроможності» ототожнюються. Але слід звернути увагу на суттєву різницю між даними поняттями. Під ліквідністю будь-якого активу розуміють його здатність трансформуватися в грошові кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю періоду часу, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротший період, тим вища ліквідність даного виду активу. Тобто ліквідність підприємства характеризує

механізм перетворення фінансових або матеріальних активів у грошові кошти, з метою своєчасного виконання зобов'язань. Платоспроможність означає наявність у підприємства грошових коштів та їхніх еквівалентів, достатніх для розрахунків по кредиторській заборгованості, що потребує негайного погашення. Тобто основними ознаками платоспроможності є: а) наявність в достатньому обсязі коштів на поточних рахунках; б) відсутність простроченої кредиторської заборгованості [11; с. 37].

В контексті оцінки загального фінансового стану підприємства важливе значення має постійний моніторинг показників, що характеризують його ліквідність. Важливість проведення досліджень у цьому напрямку обумовлюється наявністю стійкого зв'язку між ліквідністю підприємства та його потенційною платоспроможністю. В економічній літературі більшість авторів (Блейчик І.М. [9], Давиденко Н.М. [16], Ковалев В. В., Крейніна М.М. [23] та інші) ототожнюють поняття платоспроможності та пропонують систему показників, що оцінює дані поняття одночасно. Дане ототожнення має місце і в нормативних документах Національного банку України, в яких показники ліквідності використовуються як платоспроможності. Ототожнення платоспроможності знайшло своє відображення і у трактуванні поняття „криза ліквідності”. Так, на думку Тютюнник Ю.М., кризою ліквідності є неплатоспроможність підприємства або реальна загроза втратити платоспроможність [60]. Аналогічної думки дотримуються і О. О. Шапурова, О. Л. Єськов, Р. М. Масалаб та О. В. Андрієвська [64]. О. О. Дробишева під кризою ліквідності розуміє неплатоспроможність підприємства, тобто відсутність у нього ресурсів для фінансування поточного виробництва та здійснення платежів за зобов'язаннями. Як індикатор даного стану вона пропонує оцінку показників ліквідності та обсягів боргових зобов'язань [18].

Загалом погоджуючись з таким підходом, слід зазначити на наявності певних відмінностей у цих категоріях. На відміну від ліквідності, платоспроможність підприємства характеризує його здатність проводити

розрахункові операції виключно грошовими коштами. При цьому в контексті оцінки ліквідності підприємства слід виокремлювати відповідні її рівні. На першому рівні ліквідність підприємства найбільше наближена до платоспроможності та характеризується здатністю проводити невідкладні розрахункові операції. Другий рівень ліквідності характеризується здатністю до розрахунків по борговим зобов'язанням відповідно за періодами їх погашення. Третій рівень дає загальну оцінку мобільності майна підприємства та можливістю перетворення його на грошові кошти.

Проведений аналіз наукових праць дозволив виділити основні характерні моменти, на які звертають увагу науковці при дослідженні економічної категорії «платоспроможність», основні з яких подано на рис. 1.2.

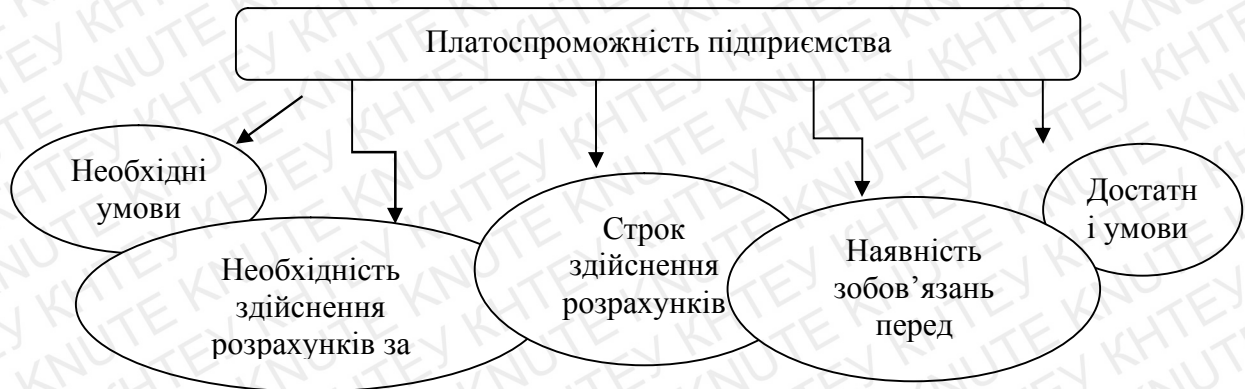

Рис. 1.2 Основні змістовні складові поняття «платоспроможність підприємства» [20]

З рис. 1.2 випливає, що з відомих, найбільш розповсюджених визначень поняття «платоспроможність підприємства» можна виділити п'ять характерних змістовних складових.

Це: необхідні та достатні умови досягнення підприємством платоспроможного стану, обмеження за строком здійснення розрахунків, необхідність здійснення розрахунків за різними видами зобов'язань і наявність зобов'язань перед чисельними кредиторами.

Так, до необхідних умов платоспроможності підприємства науковці відносять наявність або достатність розміру: коштів, власних обігових

коштів, грошових ресурсів та їх еквівалентів, активів, ліквідних активів, оборотних активів різного рівня ліквідності, грошових ресурсів та інших активів, мобільних фінансових ресурсів (грошових коштів, товарів (відвантажених, не сплачених покупцями, на відповідальному зберіганні), наднормативних запасів готової продукції, дебіторської заборгованості тощо), активів, припинення контролю над якими не спричиняє втрати вартості [20]. Платоспроможність підприємства у ширшому розумінні включає кредитоспроможність, податкоспроможність та ліквідність (рис. 1.3).

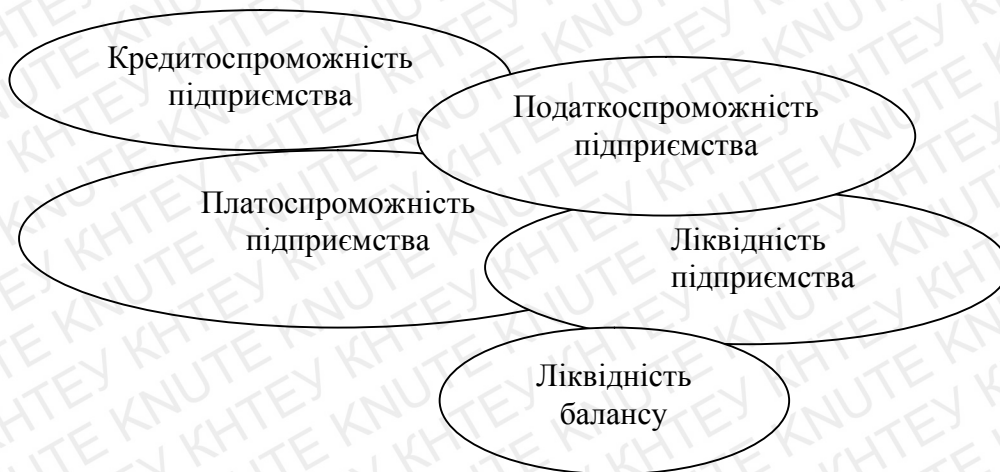

Рис. 1.3 Взаємозв'язок платоспроможності з кредитоспроможністю, податкоспроможністю, ліквідністю підприємства [5]

Спроможність підприємства виконувати свої податкові зобов'язання перед державою характеризується його податкоспроможністю [12, с. 42-43].

Узагальнюючи існуючі визначення ліквідності підприємства, можна сказати, що ліквідність характеризує спроможність суб'єкта господарювання проводити розрахунки за своїми зобов'язаннями як за рахунок наявних грошових коштів, так і за рахунок грошових коштів, отриманих від реалізації окремих елементів майна підприємства.

В умовах недостатнього рівня кризи підприємства можливе виникнення ситуації, коли на певних етапах свого існування господарючий

суб'єкт виявиться або неплатоспроможним взагалі, або матиме серйозні проблеми із поточною платоспроможністю.

Наслідком чого можуть бути як штрафні санкції з боку кредиторів підприємства, так і зниження рівня довіри контрагентів, що матиме негативні наслідки для подальшої діяльності підприємства.

Таким чином, поняття платоспроможності і ліквідності дуже близькі, але друге більш містке. Від ступеня ліквідності балансу залежить платоспроможність підприємства. Разом з тим ліквідність характерна як для поточного стану розрахунків, так і на перспективу. Підприємство може бути платоспроможним на звітну дату, але мати несприятливі можливості в майбутньому, і навпаки. Ліквідність менш динамічна порівняно з платоспроможністю. Причина в тому, що по мірі стабілізації виробничої діяльності підприємства у нього постійно формується визначена структура активів та джерел коштів, різкі зміни яких порівняно рідкісні.

Отже, наведені підходи до визначення економічної сутності платоспроможності підприємства дозволяють дослідити теоретичні аспекти формування механізму забезпечення платоспроможності підприємств та напрями оцінки його платоспроможного стану у сучасних умовах ринкової економіки. Ліквідність відображає здатність підприємства розраховуватися зі своїми поточними зобов'язаннями своїми оборотними активами шляхом швидкого обертання їх у гроші, а платоспроможність – лише наявними грошовими коштами та їх еквівалентами. Отже, поняття ліквідності є дещо ширшим за поняття платоспроможності.

1.2. Методичний інструментарій управління платоспроможністю підприємства

Платоспроможність вважаються одними із найважливіших фінансових показників діяльності підприємств. Тому особливо гостро постає питання дослідження та аналізу платоспроможності суб'єкта господарювання,

пошуку нових підходів до цієї проблеми. Від показників платоспроможності залежить існування підприємств, оскільки вони припиняють свою діяльність переважно через нестачу грошових коштів, а не за рахунок недостатньої рентабельності.

Під механізмом управління платоспроможністю суб'єкта господарювання розуміють цілеспрямовану діяльність керівництва підприємства із забезпечення його коротко- та довготермінової платоспроможності, оптимізації боргового навантаження та підвищення ефективності використання коштів, що надійшли до підприємства в результаті операційної діяльності та виникнення боргових зобов'язань [5, С. 107-112].

Наведене визначення механізму управління політикою забезпечення платоспроможності підприємства дало змогу виокремити його структурні елементи: методи управління платоспроможністю; важелі управління платоспроможністю; правове забезпечення; нормативне забезпечення; інформаційне забезпечення.

Управління платоспроможністю має відповідати таким принципам: достатності, науковості, системності, безперервності, економічності, етапності, надійності, збереження активів.

Система управління платоспроможністю виступає як механізм раннього виявлення та попередження кризових явищ.

Основними етапами управління платоспроможністю є такі:

- кількісна оцінка платоспроможності;
- розроблення прогнозів і планування платоспроможності на різні періоди;
- моніторинг платоспроможності;
- аналіз платоспроможності;
- виявлення факторів, що спричиняють погіршення платоспроможності і кризові ситуації, і розроблення заходів щодо їх усунення;
- контроль за реалізацією заходів із відновлення платоспроможності[4].

Важливість для підприємства підтримувати платоспроможний стан у будь-який момент часу для задоволення вимог кредиторів, інвесторів, державних контролюючих установ вимагає обґрунтування концептуальних засад управління платоспроможністю, що передбачає вирішення таких основних питань:

- визначення змісту та об'єкта забезпечення платоспроможності підприємства;
- формування мети й основних завдань управління платоспроможністю;
- обґрунтування функціональної сутності управління платоспроможністю;
- визначення вимог до здійснення управління платоспроможністю промисловим підприємством.

Розглянемо ці основні положення докладніше. Під забезпеченням платоспроможності підприємства пропонуємо розуміти систематичні заходи організаційного характеру, націлені на ефективне управління платоспроможністю підприємства, оперативне виявлення ознак неспроможності здійснення обов'язкових платежів у встановлений термін та створення передумов для своєчасного подолання цієї проблеми.

Об'єктом забезпечення платоспроможного стану підприємства виступає виробнича та фінансово-економічна діяльність, у результаті здійснення якої виникають договірні відносини між суб'єктами господарювання, працівниками підприємства, державою та іншими кредиторами, пов'язані з виконанням прийнятих договірних зобов'язань щодо сплати коштів за отриману продукцію, товари, роботи, послуги; щодо виплати заробітної плати, щодо сплати податків та інших платежів.

Несвоєчасне виконання договірних зобов'язань підприємством призводить до недовіри з боку ділових партнерів, до складнощів у майбутньому, пов'язаних із необхідністю завойовувати репутацію надійного ділового партнера. Невиконання зобов'язань може привести до порушення справи про банкрутство підприємства.

Реалізація поставленої мети управління платоспроможністю здійснюється на основі вирішення ряду задач, основними з яких є такі:

- забезпечення ліквідності активів підприємства: у процесі вирішення цієї задачі необхідно здійснити насамперед аналіз оборотних активів підприємства з метою виділення тієї її частки, яку буде важко реалізувати в економічних умовах, що склалися на період аналізу;

- забезпечення ефективного використання капіталу підприємства: реалізація цієї задачі передбачає дослідження довгострокової платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства з позиції аналізу структури його капіталу;

- управління дебіторською заборгованістю підприємства: для вирішення цієї задачі ставиться завдання зменшити розмір заборгованості дебіторів перед підприємством і тим самим підвищити рівень ліквідності поточних активів;

- управління кредиторською заборгованістю підприємства: вирішення цієї задачі управління платоспроможністю передбачає скорочення наявної й простроченої заборгованості, незважаючи на те, то кредиторська заборгованість вважається додатковим джерелом грошових ресурсів для підприємства;

- застосування ефективних форм розрахунків: вирішення задачі зводиться до вибору найбільш прийнятних форм розрахунків з позиції економії витрат на оплату банківських послуг щодо переказу коштів, з позиції страхування (мінімізації ризиків) від несплати за поставлену продукцію з урахуванням того факту, що реалізація договірних домовленостей із діловим партнером відбувається вперше, з позиції найскорішого отримання (або переведення) коштів.

Структурно-логічну схему управління платоспроможністю підприємства представлено на рис. 1.4.

Рис. 1.4 Структурно-логічна схема управління платоспроможністю підприємства

Розглянемо ці основні концептуальні положення докладніше.

1. Під забезпеченням платоспроможності підприємства пропонуємо розуміти систематичні заходи організаційного характеру, націлені на ефективне управління платоспроможністю підприємства, оперативне виявлення ознак неспроможності здійснення обов'язкових платежів у встановлений термін та створення передумов для своєчасного подолання цієї проблеми.

Об'єктом забезпечення платоспроможного стану підприємства виступає виробнича та фінансово-економічна діяльність, у результаті здійснення якої виникають договірні відносини між суб'єктами господарювання, працівниками підприємства, державою та іншими кредиторами, пов'язані з виконанням прийнятих договірних зобов'язань щодо сплати коштів за

отриману продукцію, товари, роботи, послуги; щодо виплати заробітної плати, щодо сплати податків та інших платежів.

Несвоєчасне виконання договірних зобов'язань підприємством призводить до недовіри з боку ділових партнерів, до складнощів у майбутньому, пов'язаних із необхідністю завойовувати репутацію надійного ділового партнера. Невиконання зобов'язань може привести до порушення справи про банкрутство підприємства.

2. Оскільки забезпечення платоспроможності передбачає реалізацію управлінських заходів, то метою управління платоспроможністю обрано, по-перше, повне задоволення в установлені строки потреб кредиторів (для забезпечення короткострокової платоспроможності), а по-друге, забезпечення реалізації стратегічних напрямів діяльності підприємства (для забезпечення довгострокової платоспроможності).

3. Реалізація поставленої мети управління платоспроможністю здійснюється на основі вирішення ряду задач, основними з яких є такі:

- забезпечення ліквідності активів підприємства: у процесі вирішення цієї задачі необхідно здійснити насамперед аналіз оборотних активів підприємства з метою виділення тієї їх частки, яку буде важко реалізувати в економічних умовах, що склалися на період аналізу;

- забезпечення ефективного використання капіталу підприємства: реалізація цієї задачі передбачає дослідження довгострокової платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства з позиції аналізу структури його капіталу;

- управління дебіторською заборгованістю підприємства: для вирішення цієї задачі ставиться завдання зменшити розмір заборгованості дебіторів перед підприємством і тим самим підвищити рівень ліквідності поточних активів;

- управління кредиторською заборгованістю підприємства: вирішення цієї задачі управління платоспроможністю передбачає скорочення наявної й простроченої заборгованості, незважаючи на те, то кредиторська

заборгованість вважається додатковим джерелом грошових ресурсів для підприємства.

Реалізація задач забезпечення платоспроможного стану підприємства здійснюється за видами платоспроможності підприємства, що в узагальненому вигляді представлені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Управління платоспроможним станом підприємства за видами платоспроможності [розроблено автором]

Класифікаційні ознаки	Види платоспроможності	Напрямок управління
1. За строком виконання зобов'язань	Короткострокова	Оцінка поточного й перспективного фінансового стану підприємства з позиції сплати за зобов'язаннями
	Довгострокова	
2. За видами господарської діяльності	Платоспроможність за операційною діяльністю	Оцінка здатності підприємства за рахунок основної (операційної) діяльності здійснювати інвестиційну діяльність та залучати й повертати кредитні ресурси за фінансовою діяльністю
	Платоспроможність за інвестиційною діяльністю	
	Платоспроможність за фінансовою діяльністю	
3. Залежно від операційного процесу	Споживча	Оцінка власних джерел забезпечення платоспроможності підприємства) й оцінка ресурсів для здійснення виробничого процесу
	Виробнича	
	Комерційна	
4. За спроможністю здійснення платежів	Постійна	Оцінка необхідності обрання форм розрахунків, які б забезпечували своєчасне здійснення розрахункових операцій
	Тимчасова	
5. По відношенню до суб'єктів інвестиційного процесу	Платоспроможність інвестора	Аналіз платоспроможності підприємства при реалізації інвестиційного проекту й оцінка ефективності вкладення коштів у проект
	Платоспроможність підприємства-реципієнта	

Як видно з інформації, що міститься в таблиці 1.2, управління платоспроможністю підприємства за окремими видами є необхідним етапом у досягненні головної мети діяльності підприємства – зростання його ринкової вартості. Важливим завданням управління платоспроможністю підприємства є формування оптимальної моделі грошових потоків.

Грошовий потік є результатом руху грошових коштів на поточному та інших рахунках, а також в касі підприємства, що в сукупності складає грошовий оборот підприємства. Грошовий оборот має свої особливості, а саме: відображає результат руху грошових засобів за видами діяльності; має організаційний та керований характер; обмежений у часі тощо. Управління платоспроможністю в аспекті оптимізації грошових потоків передбачає оптимізацію (мінімізацію) розміру грошових коштів, що перебувають на рахунках підприємства з метою реалізації цільових пріоритетів діяльності, а також оптимізації розміру поточних платежів. В управлінні платоспроможністю в аспекті оптимізації грошових потоків визначається декілька етапів (рис. 1.5)

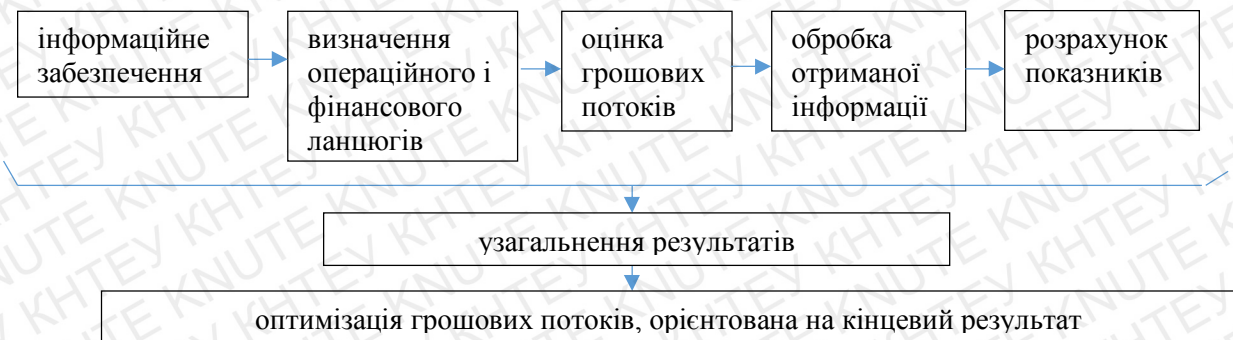

Рис. 1.5 Етапи управління платоспроможністю підприємства в аспекті оптимізації грошових потоків [44, С. 9-15]

Мобільність операцій з ліквідними активами, складність виробничих умов, необхідність стрімкої адаптації оперативного управління ліквідністю та платоспроможністю до господарських умов, що змінюються, змінюють підходи і методику організації оперативної фінансової роботи на підприємстві. Оперативне управління ліквідністю та платоспроможністю спрямоване на вирішення визначених проблемних ситуацій в найоптимальніші терміни.

Практичний досвід засвідчує, що найповнішу і багатофакторну оцінку стану грошових потоків на підприємстві дає фінансовий аналіз, на основі якого формуються висновки та приймаються управлінські рішення в операційній, інвестиційній і фінансовій діяльності.

Тому, управління ліквідністю та платоспроможністю для багатьох керівників підприємств є досить важким завданням і має включати їх облік, оцінку та контроль за рухом фінансових ресурсів. Обробка інформації щодо фінансових ресурсів підприємства завершується складанням бюджету руху грошових коштів.

Якщо вхідні грошові потоки перевищують вихідні, підприємство, враховуючи динамізм цих потоків, може вважатись платоспроможним у короткостроковій перспективі і з метою оперативного управління грошовими коштами йому рекомендується скласти платіжний календар.

Запропоновані концептуальні засади управління платоспроможністю підприємства можуть стати основою для розробки й реалізації заходів щодо підвищення ефективності управління його платоспроможним станом у короткостроковому й довгостроковому періодах.

Без розуміння основних закономірностей і причинно-наслідкових зв'язків у економіці підприємства неможливі як оцінка його стану, так і обґрунтування ефективних управлінських рішень щодо його розвитку. І навпаки, чітке знання цих взаємозв'язків дозволяє проводити якісну оцінку та будувати ефективне управління на підставі невеликої кількості показників.

Функціонування підприємства є безперервним процесом обороту: операціям із закупівлі, виробництва і збуту протистоять грошові потоки, що обслуговують придбання та реалізацію вироблених благ. Господарська діяльність може бути представлена, з одного боку, у вигляді реального руху матеріальних і нематеріальних цінностей, а з іншого – у грошовому виразі.

Розглянемо детальніше механізм формування цих потоків.

На першому етапі господарської діяльності будь-якого підприємства здійснюється залучення платіжних засобів, джерелом яких можуть бути ринки капіталів та грошових засобів. Ці ліквідні засоби відображаються як збільшення майна підприємства у вигляді коштів і як збільшення капіталу. Приток платіжних засобів, отриманий за рахунок зовнішніх джерел, не впливає на результати діяльності підприємства.

На другому етапі платіжні засоби використовуються (інвестуються) у закупівлі необхідних виробничих ресурсів. Отримані ззовні платіжні засоби витрачаються на устаткування, сировину, товари та послуги. При цьому відбувається перегрупування у структурі майна: відтіканню грошових засобів (номінальних благ) протистоїть приток матеріальних, нематеріальних (реальних) цінностей. Витрати, що виникають при використанні фінансових коштів для придбання виробничих ресурсів, впливають на результати діяльності підприємства і відображаються у зміні структури майна.

На третьому етапі придбані виробничі ресурси використовуються для виготовлення продукції чи надання послуг. Продукція призначається переважно для збуту. Процес перетворення опосередковується рухом реальних цінностей і здійснюється незалежно від ринкового механізму. Спожиті виробничі ресурси зараховуються на собівартість товарів, що виробляються (або витрати обертання) відповідно до номенклатури. Оцінені у грошовому вираженні, вони є витратами підприємства. У процесі перетворення ресурсів відбувається приріст вартості, що обумовлює нову оцінку випуску товарів чи надання послуг у формі очікуваної виручки або надходжень. Відмінність та взаємозв'язок показників витрати і виручка знаходять віддзеркалення у русі грошових потоків усередині підприємства.

На четвертому етапі відбувається вивільнення платіжних засобів за рахунок реалізації вироблених благ на ринках збуту. У результаті відтікання готових (реальних) продуктів забезпечується приток ліквідних засобів у формі виручки від реалізації, валового доходу. Ці засоби спочатку спрямовуються на покриття витрат - спожитих матеріальних благ (зворотній приток). Частина, що залишилася, є чистим доходом, який може бути внутрішнім джерелом приросту власного капіталу підприємства.

На п'ятому етапі, якщо уявити, що діяльність підприємства вичерпується одним циклом, інвесторам повинні бути перераховані отримані у результаті обороту грошові надходження, включаючи первинне фінансування на грошовому ринку або ринку довгострокового кредиту. Відтікання

фінансових коштів на користь кредиторів (погашення боргів) і власників капіталу (розподіл дивідендів) відображаються як зменшення вартості майна і капіталу підприємства [18, с.56].

Таким чином, хід господарського процесу підприємства характеризується у взаєминах із зовнішнім середовищем двома актами обміну грошових засобів на реальні блага та навпаки обумовлює відповідний ізольований і зустрічний рух грошових (номінальних) і матеріальних (реальних) потоків. Крім того, усередині підприємства відбувається процес трансформації, перетворення вартості, що знаходить віддзеркалення у результатах його господарської діяльності.

Рух коштів підприємства є безперервним процесом. Для кожного напрямку використання грошових фондів повинно бути відповідне джерело. У широкому сенсі активи підприємства є чистим використанням коштів, а пасиви і власний капітал – чисті джерела.

Таким чином, для того щоб підприємство могло в повному обсязі задовольнити платіжні вимоги постачальників, працівників та насамперед цілі підприємства, воно повинно: завчасно погашати кредити; вносити платежі до бюджету; здійснювати оплату праці персоналу. Якщо підприємство платоспроможне, то не виникає проблем із забезпеченням виробничого процесу необхідними ресурсами, тобто з виконанням виробничих планів. Довгострокові напрями, які безпосередньо впливають на стан розрахункових операцій, повинні бути направлені на збереження конкурентних позицій підприємства, підвищення ефективності маркетингової діяльності, раціоналізацію структури капіталу, урахування впливу ризику на впровадження перспективних проектів

1.3. Методика оцінювання платоспроможності підприємства

Дослідження платоспроможності в науковій літературі має певні особливості, що обумовлено характером інформаційної бази підприємства та періодом оцінки.

Згідно інформаційного забезпечення виділяють статистичну та динамічну платоспроможність [14, с. 276]: Визначення статичної платоспроможності здійснюється на певну дату і є характеристикою здатності підприємства виконувати платіжні зобов'язання за рахунок реальних грошових коштів. В основі дослідження динамічної платоспроможності розглядають аналіз грошового обороту підприємства, тобто визначення та порівняння обсягів вхідного (надходження коштів) і вихідного (витрачання коштів) грошових потоків підприємства протягом певного періоду часу.

За періодом оцінки в науковій літературі виділено поточну (фактичну) та перспективну платоспроможність [14, с. 276]:

Поточна (фактична) платоспроможність визначає наявність у підприємства грошових коштів та їх еквівалентів для виконання розрахунків за поточною кредиторською заборгованістю на певну дату або впродовж періоду оцінки. Перспективна платоспроможність характеризує здатність підприємства здійснювати виконання платіжних зобов'язань у майбутньому періоді.

Інша особливість аналізу платоспроможності та ліквідності полягає в тому, що його в літературних джерелах пропонують здійснювати за певними етапами, які не є обумовленими, здійснюються в різній послідовності і зводяться до вирішення конкретних завдань (табл. 1.3).

Більшість науковців аналіз платоспроможності підприємства здійснюють з використанням відносних показників ліквідності: коефіцієнта абсолютної ліквідності; коефіцієнта проміжної ліквідності та коефіцієнта загальної ліквідності.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (термінової ліквідності, проміжної ліквідності) є характеристикою частки короткострокових зобов'язань, які можна погасити за рахунок поточних активів, без врахування їх найменш ліквідної складової [5, с. 119]. Для об'єктивного використання цього

показника необхідно оцінити якість оборотних активів, дебіторської заборгованості та можливості реального її повернення в передбачені терміни.

Таблиця 1.3

Складові аналізу платоспроможності підприємства [68]

Складові аналізу	Автори						
	Журавльова Ю.Ю. [21]	Лахтіонова Л.А. [31]	Косова Т.Д., Сіменко І.В. [24]	Чимшиг С.І. [63]	Мних С.В., Барабаш Н.С. [36]	Тютюнник Ю.М. [59]	Тринька Л.Я., Іванчук О.В. [58]
Аналіз відносних показників ліквідності	+		+	+		+	+
Аналіз відносних показників платоспроможності		+			+		
Аналіз ліквідності балансу підприємства			+	+		+	+
Розрахунок узагальнюючого показника ліквідності						+	+
Оперативний аналіз платоспроможності		+	+	+		+	
Оперативний аналіз ліквідності		+					
Розрахунок впливу факторів на зміну коефіцієнта покриття	+		+				
Аналіз абсолютних показників ліквідності				+	+		+
Показники оборотності оборотних засобів		+				+	
Показники оборотності кредиторської заборгованості		+					
Коефіцієнт автономії, коефіцієнт податкоспроможності	+						
Оцінка на основі грошових потоків	+	+					+

Коефіцієнт загальної (поточної ліквідності, коефіцієнт покриття) визначається як відношення поточних активів до поточних зобов'язань [12]. Для забезпечення поточної (загальної) ліквідності оборотні активи підприємства повинні перевищувати поточні зобов'язання у два рази. Це найбільш універсальний показник, сфера використання якого не обмежується оцінкою платоспроможності, бо використовується також для оцінки ймовірності банкрутства підприємства. При значенні цього показника менше 1 підприємство вважають неплатоспроможним, у зв'язку з неможливістю здійснення розрахунків за поточними зобов'язаннями. Можна розділити думку Дробишевої О.О., що з метою вдосконалення оцінки

платоспроможності доцільно визначати нормативне значення цього показника для конкретної галузі [18].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує частку короткострокової заборгованості, яку може погасити підприємство [5, с. 118], а також є свідченням достатності грошових коштів для негайного покриття зобов'язань [7, с. 203]. Нормативне значення цього показника здебільшого приймається не нижче 0,2. В умовах кризового стану економіки значення коефіцієнта абсолютної ліквідності більшості підприємств є значно нижчим допустимих меж, тому прийняте нормативне значення даного показника доцільно використовувати в умовах стабільного розвитку підприємств.

За методом науковців аналіз платоспроможності можна здійснити за допомогою таких відносних показників: коефіцієнт абсолютної платоспроможності, як відношення суми грошових коштів в національній та іноземній валюті до короткострокових зобов'язань з нормативними межами 0,1 - 0,2; коефіцієнт термінової платоспроможності, який розраховується як відношення грошових коштів, їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій до короткострокових зобов'язань за платежами (0,15-0,25); коефіцієнт проміжної платоспроможності, який визначається як відношення суми грошових коштів, їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій, реальної короткострокової дебіторської заборгованості до короткострокових зобов'язань за платежами (0,6-0,7); коефіцієнт загальної платоспроможності, який визначається як відношення суми оборотних активів до короткострокових зобов'язань (2-2,5) [37]. Вище зазначені показники за методикою визначення та нормативними значеннями в значній мірі відповідають показникам ліквідності. Складність використання показника проміжної платоспроможності при проведенні аналізу зовнішніми користувачами обумовлена відсутністю інформації про реальну дебіторську заборгованість. Серед недоліків коефіцієнтного аналізу платоспроможності підприємства можна вважати та ознаки є: його статичний характер, тобто на певну дату за даними балансу, необ'єктивність величини коефіцієнтів

ліквідності, в результаті врахування в складі оборотних активів неліквідних запасів, простроченої дебіторської заборгованості, наявність потенційних зобов'язань, які не відображено в балансі; неврахування виплат, що обумовлюють перспективні грошові потоки з метою прогнозування платоспроможності [15, с. 102].

Також існує думка, за якої пропонується оцінити платоспроможність і визначити її поняття та ознаки у двох видах аналізу [31]. Науковець думає, що ознакою платоспроможності у зовнішньому аналізі є наявність грошових коштів до поточних зобов'язань [35]. Тобто це означає постійну наявність у підприємства грошових коштів, можливість сплатити борги за будь-якою вимогою позичальника і у будь-який момент.

Дослідник пропонує здійснювати оцінку в зовнішньому аналізі з використанням головного показника коефіцієнта платоспроможності, який полягає у наступному: співвідношення грошових коштів до поточних зобов'язань і означає частину поточних зобов'язань, яку підприємство може погасити в цей момент.

Платоспроможність у внутрішньому фінансовому аналізі характеризується здатністю підприємства здійснювати наявними грошовими коштами всі необхідні платежі в момент здійснення господарської операції, сплатити всі протерміновані зобов'язання, інші зобов'язання протягом 30 днів та покрити 10-15% поточних зобов'язань, термін сплати яких настає після 30 днів з моменту проведення аналізу [6, с. 10]. Науковець пропонує в процесі зовнішнього аналізу платоспроможності паралельно оцінювати ліквідність діяльності суб'єкта.

В умовах кризи неплатежів такий підхід не може розцінюватися як достатнім в оцінці діяльності платоспроможності вітчизняних підприємств.

Давиденко Н.М. обґрунтовує використання показників оборотності коштів вкладених в майно підприємства для оцінки платоспроможності [16], що дає можливість визначити причини зміни показників ліквідності.

Оперативний аналіз поточної платоспроможності проводиться на основі формування платіжного календаря, в якому відображають очікувані надходження грошових коштів в розрізі джерел їх формування та строкові платіжні зобов'язання на відповідному проміжку часу [5]. Позитивним є те, що при виявленні незбалансованості платіжного календаря підприємство змушене оперативно приймати заходи, щодо збільшення обсягів реалізованої продукції, вдосконалювати розрахунки в сфері її споживання і т.п., тобто реально впливати на рівень платіжних можливостей, на відміну від результатів коефіцієнтного аналізу. Однак виконання цього виду аналізу є неможливим для зовнішніх користувачів.

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівняння величин платіжних засобів (активів), які згруповані за рівнем ліквідності, з величинами зобов'язань (пасивів), які згруповані за терміновістю сплати. Основною метою аналізу ліквідності балансу є оцінка можливостей підприємства здійснити розрахунки за зобов'язаннями власним майном у певний період часу.

Однак проблемним є відсутність в економічній літературі єдиного підходу до складу кожної з груп при групуванні активів за ступенем ліквідності та пасивів за термінами погашення. Зокрема виявлено розбіжності стосовно віднесення до певних груп активів необоротних активів, утримуваних для продажу та групи вибуття, а також щодо віднесення до певних груп пасивів зобов'язань пов'язаних із необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Ряд авторів [1, 17] запропонували включати необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття до складу важко ліквідних активів. На наш погляд, такий підхід не можна вважати однозначним, бо вказані активи у випадку їх виведення із експлуатації з метою продажу згідно

П(С)БО відображають на рахунку 286 «Товари». Така ж ситуація стосується зобов'язань пов'язаних із необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

В процесі формування груп з метою аналізу ліквідності балансу доцільно вносити зміни до їх складу з врахуванням економічного змісту господарських операцій. Зокрема у випадку списання необоротних активів їх слід відносити до складу важко ліквідних, а у випадку їх реалізації до складу повільно ліквідних.

Що стосується дебіторської заборгованості, яка за терміном виникнення становить 12 і більше місяців, вона не може вважатися повільно ліквідним активом. Тому при розрахунку показника проміжної ліквідності необхідно виконати аналіз дебіторської заборгованості за термінами виникнення та оцінити реальність її перетворення на грошові кошти.

На основі оцінки змін у формі 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), які пов'язані із застосуванням НП(С)БО 1 можна вказати, що в процесі проведення зовнішнього аналізу у користувачів не має можливості реально оцінювати стан платіжної дисципліни підприємства, оскільки відображення дебіторської заборгованості здійснюється без виділення резерву сумнівних боргів; а в складі витрат майбутніх періодів можуть бути як поточні так і розраховані на тривалий час. З метою підвищення аналітичних можливостей інформаційної бази для проведення аналізу, особливо внутрішніми користувачами, доцільно більш широко використовувати дані фінансового обліку [47].

Розподіл активів за ступенем ліквідності та пасивів за терміновістю погашення лежить в основі розроблених в науковій літературі [8] критеріїв розподілу підприємств за рівнем платоспроможності, що дає можливість виконати узагальнену оцінку. Однак, використання цих критеріїв є обмеженим, внаслідок певних умовностей, які допускаються при розподілі активів та пасивів на групи, що впливає на об'єктивність проведених досліджень.

Оцінку ліквідності балансу ряд авторів [13, 14] пропонують проводити на основі узагальнюючого показника ліквідності, який відображає відношення суми всіх ліквідних активів підприємства до суми всіх платіжних зобов'язань, при умові врахування їх ліквідності. Сфера використання цього показника у порівнянні балансів ряду підприємств за певні звітні періоди, з метою вибору найбільш ліквідного балансу.

Автори Юрій Е.О., Дмитрук Ю.М. та інші при аналізі ліквідності балансу в складі системи показників оцінки платоспроможності підприємства, крім відносних передбачили використання абсолютного показника, тобто наявність власних (чистих) оборотних коштів (активів) або величина робочого (чистого) капіталу [66]. Цей показник характеризує суму поточних активів, яка сформована за рахунок власного капіталу [12] і набуває ще більш важливого значення для оцінки платоспроможності, в процесі його порівняння з аналогічним показником підприємств-конкурентів. Використання цього показника полягає в необхідності оцінки можливостей підприємства здійснювати нормальну фінансово-господарську діяльність у майбутньому.

З метою спрощення прийняття рішень, щодо платоспроможності підприємства ряд авторів пропонують розрахунок інтегрального показника. До переваг інтегральних показників можна віднести однозначність оцінки платоспроможності, однак значним недоліком є проблеми застосування більшості з них, які розроблені на основі зарубіжного досвіду і не пристосовані для дослідження діяльності вітчизняних підприємств.

Для забезпечення умови платоспроможності підприємства в розрізі ліквідності балансу варто, щоб баланс був абсолютно ліквідним ($A1 > П1$, $A2 > П2$, $A3 > П3$, $A4 < П4$) або задовільний, тобто не виконується одна або дві з наведених вимог нерівності. Якщо не виконується жодна з умов, баланс є неліквідним, тобто у підприємства не вистачає високоліквідних засобів для погашення термінових зобов'язань, що в свою чергу відобразиться на рівні його фінансової безпеки.

У залежності від того, якими видами оборотних активів підприємство погашає свої зобов'язання виділяють три рівні платоспроможності:

1) грошова платоспроможність, яка характеризується коефіцієнтом абсолютної платоспроможності, що визначає миттєву платоспроможність і вказує на те, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити негайно високоліквідними оборотними активами. Крім того, даний показник є найбільш жорстким критерієм у процесі оцінювання платоспроможності. Нормативне значення даного коефіцієнта повинно бути $> 0,2$, яке означає, що підприємство є грошово платоспроможним і високоліквідні оборотні активи покривають поточні зобов'язання не менше ніж на 20%;

2) розрахункова платоспроможність або коефіцієнт проміжної платоспроможності визначає потенційну платоспроможність підприємства з урахуванням майбутніх надходжень від дебіторів. Показник вказує на те, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити за рахунок високо та середньоліквідних активів. Коефіцієнт дає змогу визначити рівень платоспроможності підприємства за період, який дорівнює середній тривалості одного обороту поточної дебіторської заборгованості за умови повного та своєчасного її погашення і значення якого повинно перебувати в діапазоні 0,7-0,8;

3) майнова платоспроможність або коефіцієнт загальної платоспроможності являється комплексним показником оцінювання платоспроможності підприємства, що відображає відношення всієї суми оборотних активів до величини поточних зобов'язань. Даний показник вказує на прогностичні платіжні можливості на відносно віддалену перспективу. Теоретичне значення показника становить 1,5 — 2 [13, с. 280].

Якщо показник загальної ліквідності більше або дорівнює 1,5, а коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами більше або дорівнює 0,1 така структура балансу є задовільною, а підприємство — платоспроможним.

У тому разі, коли дані критерії не виконуються, це свідчить про незадовільну структуру балансу і, як наслідок неплатоспроможність підприємства та зниження рівня його фінансової безпеки.

На основі визначених критеріїв структури балансу підприємства сформовано ряд таких рекомендацій: 1) темпи росту оборотних активів повинні бути вищими у порівнянні з темпами росту поточних зобов'язань; 2) збільшення обсягів оборотних активів повинно супроводжуватися одночасним зменшенням на цю саму величину вартості необоротних активів (переведення частини їх в оборотні кошти шляхом застосування методів прискореної амортизації); 3) максимальне обмеження вкладень капіталу у важколіквідні оборотні активи та недопущення вкладень у неліквідні; 4) потребу у збільшенні величини власного капіталу підприємства можливо забезпечити за рахунок зростання нерозподіленого прибутку та статутного капіталу.

Яремик Х.Я. [68] пропонує здійснювати оцінювання платоспроможності підприємства у розрізі виділених зон (табл. 1.4).

Непочатенко О.А. пропонує використання систему показників платоспроможності, в основу якої лягло поняття "ефективної платоспроможності", що являє собою здатність розплачуватися за зобов'язаннями без втрати наявного рівня розвитку підприємства.

Систему показників, що характеризують платоспроможність підприємства наведено в Додатку А.

I група: вихідний пункт аналізу, який надає аналітику інформацію про стан статичної платоспроможності. Проводиться за даними балансу.

II група: поглиблює аналіз платоспроможності шляхом вивчення даних, що беруть участь у розрахунку коефіцієнтів I групи. Доцільність використання показників II групи обумовлена такими причинами:

- підприємство може мати на балансі значні обсяги дебіторської заборгованості, що вплине на ріст показника проміжної платоспроможності, але структура дебіторської заборгованості може бути різною: висока питома

вага простроченої, сумнівної та безнадійної заборгованостей, що суттєво знижує реальний рівень платоспроможності;

Таблиця 1.4

Зони платоспроможності підприємства [68]

Зона платоспроможності	Характеристика/умова зони платоспроможності	Визначення показника платоспроможності	Нормативне значення показника платоспроможності
абсолютної	Якщо підприємство володіє достатньою кількістю коштів для покриття поточних зобов'язань за рахунок поточної діяльності або за рахунок частини активів без порушення безперебійної роботи підприємства, то даний господарюючий суб'єкт абсолютно платоспроможний	відношення суми середньомісячного доходу і грошових коштів на розрахункових рахунках до величини поточних зобов'язань	> 1
поточної	Якщо суми доходів і грошових коштів недостатньо для покриття поточних зобов'язань, то необхідно перейти до детальної оцінки мобільних коштів підприємства, серед яких насамперед дебіторська заборгованість	відношення суми середньомісячного доходу, грошових коштів, дебіторської заборгованості, і короткострокових фінансових вкладень до величини поточних зобов'язань	> 1
критичної	Далі оцінюючи наявність мобільних засобів підприємства очевидно, що значну питому вагу в їх величині займають запаси, більша частина яких (вся величина, якщо вона оптимальна) не може бути прийнята в розрахунок на наступному етапі оцінки платоспроможності, так як це порушить безперебійну роботу підприємства	відношення різниці між сумою середньомісячного доходу і величиною поточних активів за мінусом величини запасів, необхідних для безперебійної роботи підприємства до величини поточних зобов'язань	1
неплатоспроможності	Якщо при розрахунку показника критичної платоспроможності його величина менше одиниці, то це свідчить про нестачу середньомісячного доходу і величини «вільних» мобільних активів для покриття поточних зобов'язань і підприємство переходить в розряд неплатоспроможних	відношення різниці між сумою середньомісячного доходу і величиною поточних активів за мінусом величини запасів, необхідних для безперебійної роботи підприємств до величини поточних зобов'язань	< 1

- на балансі підприємства можуть утримуватись товарні запаси, які не користуються попитом і як наслідок, повільно реалізуються. Показник загального покриття при цьому може мати достатньо високе значення, але рівень платоспроможності слід оцінювати як недостатній;

- підприємство може мати значний за тривалістю період погашення поточних пасивів. За умови відсутності у їх складі прострочених зобов'язань, які потребують негайного погашення, низький рівень показника абсолютної ліквідності не слід розглядати як критичний за умови наявності можливості генерування достатніх обсягів грошових надходжень у майбутньому.

Показники II групи розраховуються на основі балансу та звіту про фінансові результати підприємства.

III група: оцінює динамічну платоспроможність, Перший показник цієї групи (Квпл) розраховується за даними балансу. Цей показник доцільно розраховувати в зв'язку з тим, що надто рідко трапляється ситуація, коли всі показники відповідають встановленим нормативам та вимогам, що призводить до невпевненості аналітика щодо висновків про платоспроможність. В такій ситуації Квпл надає деяку інформацію щодо перспектив зміни рівня платоспроможності.

Отже, показники платоспроможності мають важливе значення в системі показників діяльності підприємства, оскільки забезпечують підтримку фінансової рівноваги підприємства. Ліквідність слід розглядати як стан активів у їхньому обороті, який закінчується отриманням грошових коштів, що є необхідною умовою платоспроможності. Враховуючи, що основу платоспроможності складають активи, яким притаманна різна ступінь ліквідності, можна вважати ліквідність якісною характеристикою платоспроможності. Методичний підхід, який базується на використанні відносних показників ліквідності і набув найбільшого поширення при оцінці платоспроможності підприємства не забезпечує об'єктивної оцінки результатів дослідження. До напрямів вдосконалення оцінки платоспроможності підприємства можна віднести покращання аналітичних можливостей його інформаційної бази для проведення аналізу, шляхом використання облікових даних; розрахунок системи показників платоспроможності на основі грошових потоків підприємства; проведення оперативного аналізу платоспроможності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА « ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО « КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»

2.1. Аналіз грошових потоків ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»

Грошові потоки – рух коштів, який відбувається на підприємстві. Грошові потоки відіграють важливу роль у діяльності підприємстві, адже за рахунок грошових потоків формується прибуток підприємства. Також головним є управління грошовими потоками, який однозначно впливає на кінцевий результат, тому важливим питанням є проведення аналізу грошових потоку.

У даному питанні необхідно розглянути основні тенденції у зміні грошових потоків підприємства ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», зокрема показники обсягу та структури грошових потоків. Для аналізу було використано «Звіт про рух грошових коштів непрямым методом» за 2015-2017 рр (див. дод. Б, В,Г , фінансова звітність).

Пропонуємо спочатку розглянути загальну динаміку грошових потоків у розрізі операційної діяльності (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка обсягу грошових потоків від операційної діяльності на підприємстві ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» у 2015-2017 рр.

Стаття	Роки			Абс.приріст, тис.грн		Темп приросту, %	
	2015	2016	2017	2015- 2016	2016- 2017	2015- 2016	2016- 2017
1	2	3	4	5	6	7	8
Надходження від:							
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	308919	305577	341066	-3342	35489	-1,1	11,6
Цільового фінансування	1209	1510	2195	301	685	24,9	45,4
Надходження від отримання субсидій, дотацій	-	-	52	-	52	-	-

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Надходження від повернення авансів	440	441	1049	1	608	0,2	137,9
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	-	-	172	-	172	-	-
Надходження від операційної оренди	9875	9402	20172	-473	10770	-4,8	114,6
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	2000			-2000		-100,0	
Інші надходження	1870	669	924	-1201	255	-64,2	38,1
Витрачання на оплату:							
Товарів (робіт, послуг)	- 174464	- 16377 4	-98321	10690	65453	-6,1	-40,0
Праці	-88107	- 78713	-99246	9394	-20533	-10,7	26,1
Відрахувань на соціальні заходи	-32943	- 22376	-28258	10567	-5882	-32,1	26,3
Зобов'язань з податків і зборів	-82900	- 68794	-49836	14106	18958	-17,0	-27,6
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	-9532	- 11853	-3385	-2321	8468	24,3	-71,4
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	-52070	- 34041	-17853	18029	16188	-34,6	-47,6
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	-21298	- 22900	-28598	-1602	-5698	7,5	24,9
Витрачання на оплату повернення авансів	-2890	-2734	-	156	2734	-5,4	-100,0
Інші витрачання	-	-927	-	-927	927	-	-100,0
Чистий рух коштів від операційної діяльності	-56991	- 19719	40133	37272	59852	65,4	303,5

Як свідчать дані табл. 2.1, обсяг чистого грошового потоку підприємства в результаті операційної діяльності у 2015 році мав від'ємне значення і становив -56991 тис.грн. Від'ємне сальдо чистого грошового потоку від операційної діяльності сформувалося за рахунок перевищення видатків грошових коштів над надходженнями. У 2016 році значення від'ємного сальдо чистого грошового потоку від операційної діяльності скоротилося і

склало -19719 тис.грн, тобто відбулося зростання позитивної зміни грошового потоку.

Основною причиною зростання чистого грошового потоку на 37272 тис.грн (+65,4%) у 2016 році було скорочення витрачань грошових коштів на придбання товарів (робіт, послуг), оплату праці, відрахувань на соціальні заходи, зобов'язань з податків і зборів та витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість. У 2017 році значення чистого грошового потоку від операційної діяльності продовжило своє зростання і склало +59852 тис.грн або +303,5%. Зростання грошового потоку від операційної діяльності відбулося як за рахунок зростання обсягу надходжень від реалізації продукції (товарів та послуг) на 35489 тис.грн, так і за рахунок скорочення витрачань грошових коштів на придбання товарів, оплату зобов'язань з податків і зборів, витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток, витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість.

Структуру грошових потоків від операційної діяльності наведено у табл.

2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка структури грошових потоків від операційної діяльності на підприємстві ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» у 2015-2017 рр.

Стаття	Роки			Абс.приріст, %	
	2015	2016	2017	2015-2016	2016-2017
Надходження від:	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	95,3	96,2	93,3	1,0	-2,9
Цільового фінансування	0,4	0,5	0,6	0,1	0,1
Надходження від отримання субсидій, дотацій			0,0	0,0	0,0
Надходження від повернення авансів	0,1	0,1	0,3	0,0	0,1
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках			0,0	0,0	0,0
Надходження від операційної оренди	3,0	3,0	5,5	-0,1	2,6

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	0,6	0,0	0,0	-0,6	0,0
Інші надходження	0,6	0,2	0,3	-0,4	0,0
Витрачання на оплату:	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0
Товарів (робіт, послуг)	37,6	40,3	30,2	2,7	-10,1
Праці	19,0	19,4	30,5	0,4	11,1
Відрахувань на соціальні заходи	7,1	5,5	8,7	-1,6	3,2
Зобов'язань з податків і зборів	17,9	16,9	15,3	-0,9	-1,6
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	2,1	2,9	1,0	0,9	-1,9
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	11,2	8,4	5,5	-2,8	-2,9
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	4,6	5,6	8,8	1,1	3,1
Витрачання на оплату повернення авансів	0,6	0,7		0,1	-0,7
Інші витрачання		0,2		0,2	-0,2

Як свідчать дані табл. 2.2, в структурі надходжень грошових коштів від операційної діяльності переважала частка реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). У 2015 році на дану статтю грошового потоку припадало 95,3%, у 2016 році – 96,2%, у 2017 році – 93,3%. Бачимо, що у 2017 році, порівняно з 2016 роком, надходження від реалізації продукції зменшились на 2,9 %, що є негативним явищем для підприємства, адже тим самим воно втрачає свій прибуток. У структурі видаткової частини грошового потоку від операційної діяльності найбільшу частку займали витрачання на оплату товарів (робіт, послуг) - 30-40%, а також такі статті як витрачання на оплату праці – 19-30%, відрахувань на соціальні заходи – 7-9%, зобов'язань з податків і зборів – 15-18%.

Динаміку обсягу грошових потоків від інвестиційної діяльності наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка грошових потоків від інвестиційної діяльності на підприємстві ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» у 2015-2017 рр.

Стаття	Роки			Абс.приріст, тис.грн		Темп приросту, %	
	2015	2016	2017	2015- 2016	2016- 2017	2015- 2016	2016- 2017
Надходження від реалізації:							
необоротних активів	60614	42154	13071	-18460	-29083	-30,5	-69,0
Надходження від погашення позик	64	-	-	-64	-	-100,0	-
Витрачання на придбання:							
необоротних активів	-3515	-22525	-52016	-19010	-29491	540,8	130,9
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	57163	19629	-38945	-37534	-58574	-65,7	- 298,4

Як свідчать дані табл. 2.3, обсяг чистого грошового потоку підприємства в результаті інвестиційної діяльності у 2015 році мав позитивне значення і становив 57163 тис.грн. Додатне сальдо чистого грошового потоку від операційної діяльності сформувалося за рахунок перевищення надходжень грошових коштів над видатками, зокрема надходження від реалізації необоротних активів становили 60614 тис.грн, а витрачання на їх придбання – 3515 тис.грн. У 2016 році значення позитивного сальдо чистого грошового потоку від операційної діяльності скоротилося і склало 19629 тис.грн, зокрема відбулося зростання витрачань грошових коштів на придбання необоротних активів на 19010 тис.грн або на 540,8%. Відбулось скорочення надходжень від реалізації необоротних активів на 18460 тис.грн або на 30,5%. У 2017 році відбувалось подальше скорочення надходжень від реалізації необоротних активів (на 29083 тис.грн або на 69,0%) та зростання витрачань на придбання необоротних активів (на 29491 тис.грн або на 130,9%).

Структуру грошових потоків від інвестиційної діяльності наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка структури грошових потоків від інвестиційної діяльності на підприємстві ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» у 2015-2017 рр.

Стаття	Роки			Абс.приріст, %	
	2015	2016	2017	2015-2016	2016-2017
Надходження від реалізації:	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0
-необоротних активів	99,9	100,0	100,0	0,1	0,0
Надходження від погашення позик	0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0
Витрачання на придбання:	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0
-необоротних активів	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0

Як свідчать дані табл. 2.4, в структурі надходжень грошових коштів від інвестиційної діяльності переважала частка доходів від реалізації необоротних активів, яка становила майже 100%. Витрачання грошових коштів на інвестиційну діяльність на 100% склалися з витрат на придбання необоротних активів.

Динаміку обсягу грошових потоків від фінансової діяльності наведено у табл. 2.5. У 2015 році підприємство отримало позик в сумі 1152 тис.грн, а інші фінансові надходження становили 51 тис.грн. Погашення позик в цьому періоді склало 824 тис.грн, випалата відсотків за позиками – 201 тис.грн, інші платежі становили 32 тис.грн.

Таблиця 2.5

Динаміка грошових потоків від фінансової діяльності на підприємстві ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» у 2015-2017 рр.

Стаття	Роки			Абс.приріст, тис.грн		Темп приросту, %	
	2015	2016	2017	2015-2016	2016-2017	2015-2016	2016-2017
Надходження від:							
Отримання позик	1152	928	1717,2	-224	789,2	-19,4	85,0
Інші надходження	51	122	154	71	32	139,2	26,2
Витрачання на:							
Погашення позик	824	841	926	17	85	2,1	10,1

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
Витрачання на сплату відсотків	201	281	314	80	33	39,8	11,7
Інші платежі	32	0	0	-32	0	-100,0	
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	146	-72	631,2	-218	703,2	-149,3	-976,7

З таблиці 2.5 бачимо, що у 2016-2017 рр. обсяги позикового фінансування підприємства коливалися в межах 928-1717,2 тис.грн., тобто якщо порівнювати 2015 і 2016 рр., то бачимо, що отримання позик у 2016 році зменшилось, порівняно з 2015 роком на 19,4%, а вже у 2017 році знову збільшилось на 85%. Бачимо, що у 2017 році підприємство отримало найбільше позик, а саме 1717, 2 тис.грн і тим самим збільшувались витрати на погашення позики та відсотків. У 2016 році чистий рух від фінансової діяльності був від'ємним, що мало би насторожити керівництво. При цьому витрати на обслуговування боргу поступового зростали.

Структуру грошових потоків від інвестиційної діяльності наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка структури грошових потоків від фінансової діяльності на підприємстві ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» у 2015-2017 рр.

Стаття	Роки			Абс.приріст, %	
	2015	2016	2017	2015-2016	2016-2017
Надходження від:	100	100	100	0,0	0,0
Отримання позик	95,8	88,4	91,8	-7,4	3,4
Інші надходження	4,2	11,6	8,2	7,4	-3,4
Витрачання на:	100	100	100	0,0	0,0
Погашення позик	78,0	75,0	74,7	-3,0	-0,3
Витрачання на сплату відсотків	19,0	25,0	25,3	6,0	0,3
Інші платежі	3,0	-	-	-3,0	0,0

Як свідчать дані табл. 2.6, в структурі надходжень грошових коштів від фінансової діяльності переважала частка доходів від отримання позик, яка становила майже 88-95%. Витрачання грошових коштів на погашення позик

75-78%. Витрачання грошових коштів на сплату відсотків коливалося в межах 19-25%.

Проаналізуємо показники ліквідності грошових потоків підприємства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Показники ліквідності грошових потоків підприємства ДП
«Кондитерська корпорація «Рошен» у 2015-2017 рр.**

Показник	Значення за період			Абс.приріст, пунктів	
	2015	2016	2017	2015-2016	2016-2017
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	0,828	0,844	1,011	0,016	0,167
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку	0,827	0,843	1,006	0,016	0,163
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,001	-0,0004	0,005	-0,001	0,005

Коефіцієнт ліквідності грошового потоку характеризує здатність підприємства покривати необхідні витрати грошових коштів позитивним грошовим потоком у звітному періоді. Як свідчать дані табл. 2.7, значення ліквідності грошового потоку для підприємства становило 0,828 пунктів у 2015 році. У 2016 році воно несуттєво зросло на 0,016 пунктів і склало 0,844 пункти. У 2017 році відбулося зростання рівня ліквідності грошового потоку до рівня 1,011 пунктів. У цьому році коефіцієнт ліквідності грошового потоку є вищим за 1, що свідчить про зростаючу тенденцію у платоспроможності підприємства – значення прибуткового грошового потоку у даному році перевищувало значення видаткового грошового потоку.

Рівень достатності витрачання грошових коштів дає узагальнюючу характеристику збалансованості грошових потоків. Він показує визначення достатності чистого грошового потоку підприємства з позиції забезпечення фінансових потреб підприємства. У 2015-2016 рр. підприємство мало обмежені можливості виконувати необхідні платежі. Це процес супроводжувався витратами відкладених грошових коштів (тобто, у

2015-2016 роках підприємство зменшило обсяги залишків грошових коштів на балансі). У 2017 році рівень достатності грошового потоку зріс, що сприяло здатності підприємства до збільшення залишку грошових коштів, не здійснюючи їх відкладеного витрачання.

В цілому варто відмітити, що упродовж 2015-2016 рр. відбувалося зниження рівня ефективності грошового потоку. У 2017 році ефективність грошового потоку зросла на 0,005 пункти. Даний показник виражає результативність управлінських рішень щодо грошових потоків підприємства та їх вплив на стан фінансової рівноваги і забезпечення сталого економічного зростання. Бачимо з отриманих результатів, що результативність зростала.

Також розглянемо інші характеристики грошового потоку підприємства, що визначають його платоспроможність (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Динаміка показників, що характеризують ліквідність грошових потоків підприємства ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» у 2015-2017 рр.

Показник	Значення за період			Абс.приріст, пунктів	
	2015	2016	2017	2015-2016	2016-2017
Чистий приріст коштів (Чпк)	318,0	-162,0	1819,2	-480,0	1981,2
Коефіцієнт статичної потужності (Кстп)	0,70	0,78	1,12	0,08	0,34
Коефіцієнт надходження грошових коштів (Кнгк)	1100,3	1909,0	189,5	808,7	-1719,5
Коефіцієнт витрат грошових коштів (Квг)	1329,5	2262,0	187,4	932,5	-2074,6
Швидкість оборотності грошових коштів (Огк)	615,6	395,8	85,6	-219,8	-310,2

На основі показників, що наведені у табл. 2.8 можемо стверджувати, що підприємство мало від'ємний приріст грошових коштів у 2016 році, однак, незважаючи на це, відбулося зростання рівня статичної потужності

грошового потоку. Така ситуація була зумовлено поступовим збільшенням обсягів надходжень підприємства від операційної діяльності. Наслідком наведеної ситуації стало зростання коефіцієнта надходження грошових коштів. Однак, відбувалося і паралельне зростання обсягу витрачання грошових коштів, що спричинило зростання у 2016 році коефіцієнту витрат грошових коштів (на 932,5 пункти) та зниження оборотності грошових коштів на 219,8 рази. Подальше скорочення обсягу витрачання грошових коштів у 2017 році стало причиною зростання рівня статичної потужності грошового потоку на 0,34 пункти. Однак, відбулося зниження рівня коефіцієнту витрат грошових коштів (на 2074,6 пункти) та зниження рівня їх оборотності на 310,2 рази.

Отже, у 2017 році значення чистого грошового потоку від операційної діяльності продовжило своє зростання і склало +59852 тис.грн або +303,5%. Зростання грошового потоку від операційної діяльності відбулося як за рахунок зростання обсягу надходжень від реалізації продукції (товарів та послуг) на 35489 тис.грн, так і за рахунок скорочення витрачання грошових коштів на придбання товарів, оплату зобов'язань з податків і зборів, витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток, витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість. У 2017 році відбувалось подальше скорочення надходжень від реалізації необоротних активів (на 29083 тис.грн або на 69,0%) та зростання витрачання на придбання необоротних активів (на 29491 тис.грн або на 130,9%). Значення ліквідності грошового потоку для підприємства становило 0,828 пунктів у 2015 році. У 2016 році воно несуттєво зросло на 0,016 ппунктів і склало 0,844 пункти. У 2017 році відбулося зростання рівня ліквідності грошового потоку до рівня 1,011 пунктів. У цьому році коефіцієнт ліквідності грошового потоку є вищим за 1, що свідчить про зростаючу тенденцію у платоспроможності підприємства – значення прибуткового грошового потоку у даному році перевищувало значення видаткового грошового потоку. Упродовж 2015-2016 рр. відбувалося зниження рівня ефективності грошового потоку. У 2017 році

ефективність грошового потоку зросла на 0,005 пункти. Даний показник виражає результативність управлінських рішень щодо грошових потоків підприємства та їх вплив на стан фінансової рівноваги і забезпечення сталого економічного зростання. Бачимо з отриманих результатів, що результативність зростала. Підприємство мало від'ємний приріст грошових коштів у 2016 році, однак, незважаючи на це, відбулося зростання рівня статичної потужності грошового потоку. Така ситуація була зумовлено поступовим збільшенням обсягів надходжень підприємства від операційної діяльності. Наслідком наведеної ситуації стало зростання коефіцієнта надходження грошових коштів.

2.2. Аналіз ліквідності балансу ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»

Аналіз ліквідності балансу підприємства передбачає використання методів горизонтального та вертикального аналізу. У процесі здійснення аналізу будемо використовувати показники абсолютного та відносного відхилення (темпи приросту), показники структури. Горизонтальний аналіз активів підприємства передбачає визначення загальної динаміки зміни їх обсягу в розрізі статей. Вертикальний аналіз активів передбачає визначення структури окремих статей. Динаміку загального обсягу активів наведено на рис. 2.1.

Як свідчать дані рис. 2.1, обсяг активів підприємства мав поступову тенденцію до зниження у 2015-2016 роках. Так, станом на 2016 рік активи зменшились на 10,1 %, станом на 2017 рік, порівняно з 2016 роком, на 6,07%. Станом на 01.01.2017 року обсяг активів склав 659017,0 тис.грн. Однак, у 2017 році відбулося зростання суми активів підприємства до 793015 тис.грн.

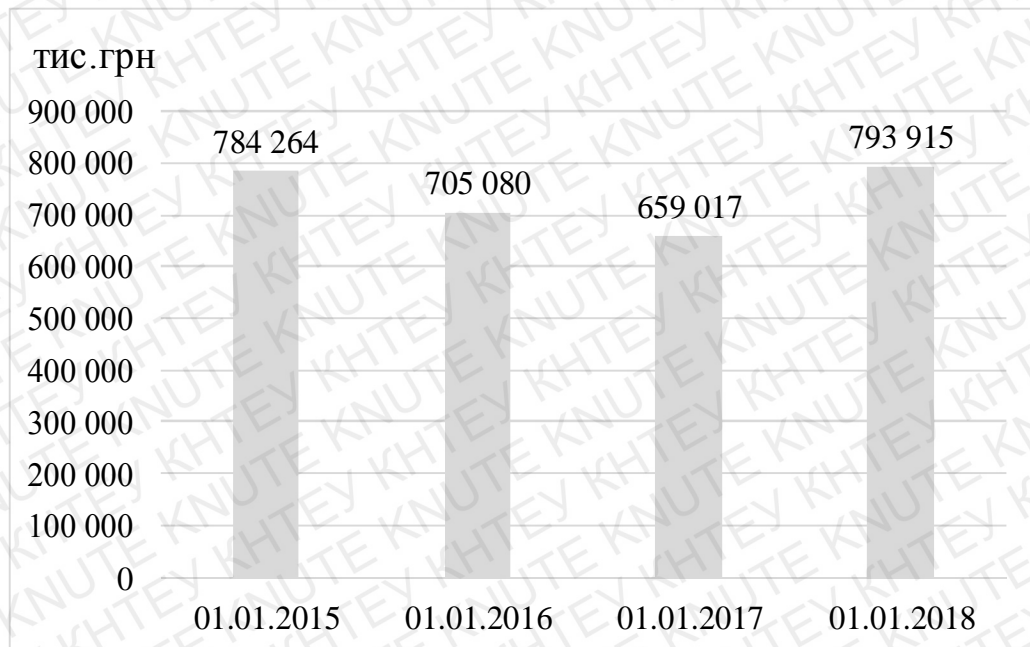

Рис. 2.1. Динаміка загального обсягу активів підприємства ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» за 2015-2017 рр.

Для того, щоб зрозуміти причини наведеної динаміки обсягу активів, проаналізуємо їх склад (табл. 2.9).

Обсяги активів підприємства склали на кінець 2017 року склали 659017,0 тис.грн, в тому числі необоротні активи становили 576387 тис.грн, а оборотні – 82630 тис.грн. Характеризуючи динаміку необоротних активів, відмітимо, що їх обсяг упродовж 2015-2017 рр. зменшився на 3714 тис.грн або на 0,5%. Загалом можна говорити про те, що зміна необоротних активів впливає на вартість активів. В цілому за 2016-2017 рік необоротні активи підприємства зросли на 124927 тис.грн або на 21,7%. За 2017 рік необоротні активи зросли на 1055 тис.грн або на 10,5%.

Обсяг оборотних активів збільшився у 2015-2017 рр. – на 13365 тис.грн. або на 16,9%, це може свідчити про розширення діяльності. Зростання оборотних активів у 2017 році відбулося переважно за рахунок збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості - на 27591 тис.грн (+6077%).

Таблиця 2.9

**Динаміка складу активів ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» за
2015-2017 роки**

Показники	Станом на дату				Абс.приріст, тис.грн.		Темпи приросту, %	
	2014	2015	2016	2017	2017 / 2014	2017 / 2016	2017 / 2014	2017 / 2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Необоротні активи								
Незавершені капітальні інвестиції	-	-	-	-				
Основні засоби	705007	603015	576366	701294	-3713	12492 8	-0,5	21,7
первісна вартість	103249 2	918427	901998	104450 8	12016	14251 0	1,2	15,8
знос	317485	315412	325632	343214	25729	17582	8,1	5,4
Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	11	11	11	10	-1	-1	-9,1	-9,1
інші фінансові інвестиції	10	10	10	10	0	0	0,0	0,0
Усього за розділом I	705028	603036	576387	701314	-3714	12492 7	-0,5	21,7
II. Оборотні активи								
Запаси	8900	8512	8856	8029	-871	-827	-9,8	-9,3
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	67 067,0	92 001,0	71 252,0	51 544,0	- 15523	-19708	-23,1	-27,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	2 772,0	0,0	0,0	2 951,0	179	2951	6,5	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	454,0	1 180,0	2 329,0	28 045,0	27591	25716	6077,3	1104, 2
Гроші та їх еквіваленти	28,0	351,0	189,0	2 008,0	1980	1819	7071,4	962,4
Інші оборотні активи	15,0	0,0	4,0	24,0	9	20	60,0	500,0
Усього за розділом II	79 236,0	102 044,0	82 630,0	92 601,0	13365	9971	16,9	12,1
Активи разом	784 264	705 080	659 017	793 915	9651	13489 8	1,2	20,5

Для аналізу обсягу активів підприємства проведемо їх вертикальний аналіз (абл. 2.10).

Таблиця 2.10

**Динаміка структури активів ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»
за 2015-2017 роки**

Показники	Станом на дату				Абс.приріст, %	
	2014	2015	2016	2017	2017 / 2014	2017 / 2016
I. Необоротні активи						
Основні засоби	89,89	85,52	87,46	88,33	-1,56	0,88
первісна вартість	131,65	130,26	136,87	131,56	-0,09	-5,31
знос	40,48	44,73	49,41	43,23	2,75	-6,18
Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	0,001	0,002	0,002	0,001	0,000	0,000
інші фінансові інвестиції	0,001	0,001	0,002	0,001	0,000	0,000
Усього за розділом I	89,90	85,53	87,46	88,34	-1,56	0,87
II. Оборотні активи						
Запаси	1,13	1,21	1,34	1,01	-0,12	-0,33
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	8,55	13,05	10,81	6,49	-2,06	-4,32
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,35	0,00	0,00	0,37	0,02	0,37
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,06	0,17	0,35	3,53	3,47	3,18
Гроші та їх еквіваленти	0,00	0,05	0,03	0,25	0,25	0,22
Інші оборотні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього за розділом II	10,10	14,47	12,54	11,66	1,56	-0,87
Активи разом	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-

Як свідчать дані табл. 2.10, у структурі активів підприємства переважала частка необоротних активів. Так, станом на 01.01.2015 р. необоротні активи становили 89,90%, а станом на 01.01.2018 р. необоротні активи становили 88,34% від загального обсягу активів. Така ситуація зумовлена тим, що підприємством на своєму балансу має вартісні основні засоби, який

дозволяють випускати продукцію з високим рівнем доданої вартості та успішно експортувати її на зовнішні ринки.

Для ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», як підприємства виробничого профілю, характерним є домінування в структурі оборотних активів товарної запасів товарно-матеріальних цінностей та дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Розглянемо динаміку пасивів підприємства (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Динаміка складу пасивів ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» за 2015-2017 роки

Статті балансу	Станом на дату				Абс.приріст, тис.грн.		Темпи приросту, %	
	2014	2015	2016	2017	2017/ 2014	2017/ 2016	2017/ 2014	2017/ 2016
I. Власний капітал								
Зареєстрований (пайовий) капітал	175 833	175 833	175 833	175 833	0	0	0,0	0,0
Резервний капітал	2 164	3904	4455	4651	2487	196	114,9	4,4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	341416	350697	354887	357458	16042	2571	4,7	0,7
Усього за розділом I	519 413	530 434	535 175	537 942	18529	2767	3,6	0,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення								
Довгострокові кредити банків	51 777	43 652	36 932	33 656	-18121	-3276	-35,0	-8,9
Інші довгострокові зобов'язання	-	-	-	170 318	170318	170318	-	-
Усього за розділом II	51 777	43 652	36 932	203 974	152197	167042	293,9	452,3
III. Поточні зобов'язання								
Поточна кредиторська заборгованість за:								
товари, роботи, послуги	185 548	109 809	67 990	25 983	159565	-42007	-86,0	-61,8
розрахунками з бюджетом	11 516	8 611	3 859	3 410	-8106	-449	-70,4	-11,6
розрахунками зі страхування	3461	1534	1879	2328	-1133	449	-32,7	23,9
розрахунками з оплати праці	7006	6185	6923	8611	1605	1688	22,9	24,4
розрахунками за одержаними авансами	-	32	-	-	-	-	-	-
Поточні забезпечення	5034	4187	4672	7253	2219	2581	44,1	55,2
Інші поточні зобов'язання	509	636	1 587	4 414	3905	2827	767,2	178,1

Продовження табл.2.11

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Усього за розділом III	213 074	130 994	86 910	51 999	161075	-34911	-75,6	-40,2
Баланс	784 264	705 080	659 017	793 915	9651	134898	1,2	20,5

Як свідчать дані табл. 2.11, обсяги власного капіталу підприємства мали тенденцію до зростання. Так, у 2015-2017 рр. зростання власного капіталу склало 18529 тис.грн, в тому числі за 2017 рік обсяг власного капіталу зріс на 2767 тис.грн. Водночас можна було спостерігати тенденцію до скорочення обсягу поточних зобов'язань – на 161075 за 2015-2017 рр., в тому числі на 34911 тис.грн у у 2017 році. Така ситуація позитивно відобразалася на платоспроможності підприємства. Обсяг довгострокових зобов'язань підприємства постійно збільшувався. Так, за 2015-2017 рр. довгострокові зобов'язання зросли на 152197 тис.грн переважно за рахунок отримання банківських кредитів та поворотної фінансової допомоги від компанії з управління активами КУА «Рошен Інвест». У 2017 році приріст довгострокових зобов'язань склав 167042 тис.грн.

Структуру пасивів підприємства наведено у табл. 2.12.

Як свідчать дані фінансової звітності підприємства, власний капітал в структурі балансу займає досить значну питому вагу. Так, станом на 01.01.2015 р. частка власного капіталу у структурі джерел фінансування становила 66,23%, а станом на 01.01.2018 р. вона зросла на 1,53% і склала 67,76.

Також варто відмітити значний приріст частки довгострокових зобов'язань наприкінці 2017-го року до 25,69% проти 6,60% на початок 2015-го року. В структурі поточних зобов'язань найбільша частка припадала на поточну кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги. Частка поточних зобов'язань упродовж 2015-2017 рр. мала поступову тенденцію до скорочення.

Таблиця 2.12

**Динаміка структури пасивів ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»
за 2015-2017 роки**

Статті балансу	Станом на дату				Темп.приросту , %	
	2014	2015	2016	2017	2017/ 2014	2017/ 2016
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	22,42	24,94	26,68	22,15	-0,27	-4,53
Резервний капітал	0,28	0,55	0,68	0,59	0,31	-0,09
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	43,53	49,74	53,85	45,02	1,49	-8,83
Усього за розділом I	66,23	75,23	81,21	67,76	1,53	-
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення						
Довгострокові кредити банків	6,60	6,19	5,60	4,24	-2,36	-1,36
Інші довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	21,45	21,45	21,45
Усього за розділом II	6,60	6,19	5,60	25,69	19,09	20,09
III. Поточні зобов'язання						
Поточна кредиторська заборгованість за:						
товари, роботи, послуги	23,66	15,57	10,32	3,27	-20,39	-7,04
розрахунками з бюджетом	1,47	1,22	0,59	0,43	-1,04	-0,16
розрахунками зі страхування	0,44	0,22	0,29	0,29	-0,15	0,01
розрахунками з оплати праці	0,89	0,88	1,05	1,08	0,19	0,03
розрахунками за одержаними авансами	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Поточні забезпечення	0,64	0,59	0,71	0,91	0,27	0,20
Інші поточні зобов'язання	0,06	0,09	0,24	0,56	0,49	0,32
Усього за розділом III	27,17	18,58	13,19	6,55	-20,62	-6,64
Баланс	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Також варто відмітити значний приріст частки довгострокових зобов'язань наприкінці 2017-го року до 25,69% проти 6,60% на початок 2015-го року. В структурі поточних зобов'язань найбільша частка припадала на поточну кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги. Частка поточних зобов'язань упродовж 2015-2017 рр. мала поступову тенденцію до скорочення.

Проаналізуємо показники ліквідності та задоволеності структури балансу підприємства (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

**Динаміка показників ліквідності та задоволеності структури балансу ДП
«Кондитерська корпорація «Рошен» за 2015-2017 роки**

Показники	Станом на дату				Абс.приріст, тис.грн.		Темпи приросту, %	
	2014	2015	2016	2017	2017/ 2014	2017/ 2016	2017/ 2014	2017 / 2017
Сума оборотних активів, тис.грн.	79236	102044	82630	92601	13365	9971	16,9	12,1
Сума запасів ТМЦ, тис.грн.	8900	8512	8856	8029	-871	-827	-9,8	-9,3
Сума дебіторської заборгованості товарного характеру, тис.грн	67067	92001	71252	51544	-15523	-19708	-23,1	-27,7
Гроші та їх еквіваленти, тис.грн	28	351	189	2008	1980	1819	7071,4	962,4
Поточні зобов'язання, тис.грн	213074	130994	86910	51999	161075	-34911	-75,6	-40,2
Сума ліквідних активів, тис.грн.	75995	100864	80297	61581	-14414	-18716	-19,0	-23,3
Сума швидколіквідних активів, тис.грн.	67095	92352	71441	53552	-13543	-17889	-20,2	-25,0
Сума готових засобів платежу, тис.грн.	28	351	189	2008	1980	1819	7071,4	962,4
Власний оборотні активи, тис.грн.	-133838	-28950	-4280	40602	174440	44882	-130,3	1048,6
Коефіцієнт забезпеченості :								
-ліквідними активами	0,959	0,988	0,972	0,665	-0,294	-0,307	-30,7	-31,6
-швидколіквідними активами	0,847	0,905	0,865	0,578	-0,268	-0,286	-31,7	-33,1
-готовими засобами платежу	0,000	0,003	0,002	0,022	0,021	0,019	6036,4	848,0
Коефіцієнт відволікання оборотних активів :								
-у запаси	0,112	0,083	0,107	0,087	-0,026	-0,020	-22,8	-19,1
-у дебіторську заборгованість	0,846	0,902	0,862	0,557	-0,290	-0,306	-34,2	-35,4
Коефіцієнт участі матеріальних запасів у покритті поточних зобов'язань	0,042	0,065	0,102	0,154	0,113	0,053	269,7	51,5

Продовження табл. 2.13

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Частка власного оборотного капіталу у покритті запасів	-15,038	-3,401	-0,483	5,057	20,095	5,540	-133,6	-1146,4
Коефіцієнт співвідношення власного оборотного капіталу у загальному обсязі оборотного капіталу	-1,689	-0,284	-0,052	0,438	2,128	0,490	-126	-946,5

Коефіцієнт забезпеченості ліквідними активами протягом 2015-2017 років перебуває на досить високому рівні, так як оборотні активи складають 65-96 % від загального обсягу активів. Слід також зазначити, що цей показник поступово знижувався – за три роки він знизився до 0,67.

Як свідчать проведені розрахунки, в цілому впродовж 2015-2017 років можна помітити тенденцію до зростання суми власних оборотних активів. Це є позитивним моментом у забезпеченні фінансової структури оборотних активів та розподілу їх джерел фінансування.

Зростання суми власних оборотних активів у 2017 році порівняно з початком 2015 року зумовлено збільшенням обсягів оборотних активів порівняно з поточними зобов'язаннями. На початку 2015 року підприємство мало значні обсяги кредиторської заборгованості за роботи та послуги після початку фінансової кризи у 2014 році. Фінансова криза зумовила від'ємне значення власних оборотних активів на балансі підприємства. Однак, впродовж 2015-2017 років підприємство скоротило кредиторську заборгованість.

Також на відносно достатньому рівні перебувають коефіцієнт забезпеченості швидколіквідними активами. Однак, значення коефіцієнту забезпеченості готовими засобами платежу є надто низьким – підприємство не тримає на своєму рахунку значних обсяг грошових активів і постійно їх переводить в активи інших груп.

З кожним роком, що досліджувався, все менше оборотних активів відволікались у запаси, і все більше – у дебіторську заборгованість. Саме такий висновок можна зробити, проаналізувавши значення коефіцієнта відволікання оборотних активів у запаси та дебіторську заборгованість, адже за три роки коефіцієнт відволікання оборотних активів у запаси знизився на 0,026 пункти, а коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість скоротився на 0,29 пункти.

Частка власного оборотного капіталу у покритті запасів збільшувалась протягом всього досліджуваного періоду, і загалом зросла на 20,095 пункти. Це загалом є досить позитивним фактором оскільки запаси у 2017 році запаси були повністю профінансовані за рахунок власних оборотних активів. Коефіцієнт співвідношення власного оборотного капіталу у загальному обсязі оборотного капіталу збільшився з -1,689 станом на 1.01.15 до 0,438 станом на 1.01.18.

Отже, на основі проведеного аналізу показників ліквідності та задоволеності структури балансу, можна сказати, що в цілому структура балансу підприємства сформована відповідно до принципів потреб операційної діяльності.

Проаналізуємо значення коефіцієнта фінансування важколіквідних активів (табл. 2.14).

Як свідчать дані табл. 2.14, підприємство упродовж досліджуваного періоду мало доволі низький рівень платоспроможності, виходячи з перевірки умов на фінансування важколіквідних активів. У 2015-2016, відповідно до методу оцінки фінансування важколіквідних активів, підприємство було дуже близьким до ситуації банкрутства. Однак, у 2017 році відбулося покращення ситуації за рахунок скорочення запасів та зростання обсягу довгострокових джерел фінансування.

Таблиця 2.14

**Динаміка коефіцієнта фінансування важколіквідних активів ДП
«Кондитерська корпорація «Рошен» за 2015-2017 роки**

Показники	Станом на дату			
	2014	2015	2016	2017
НА (середня вартість необоротних активів)	705028	603036	576387	701314
ЗТ (середня сума поточних запасів товарно-матеріальних цінностей (без запасів сезонного зберігання);	8900	8512	8856	8029
ВК (середня сума власного капіталу)	519413	530434	535175	537942
Кд (середня сума довгострокових зобов'язань)	51777	43652	36932	203974
Кк (середня сума банківських та товарних кредитів)	185548	109809	67990	25983
НА + ЗТ	713928	611548	585243	709343
ВК + Кд	571190	574086	572107	741916
ВК + Кд + Кк	756738	683895	640097	767899
НА + ЗТ > ВК + Кд + Кк				
Перевірка умови:				
НА + ЗТ < ВК				
НА + ЗТ < ВК + Кд				+
НА + ЗТ < ВК + Кд + Кк	+	+	+	
НА + ЗТ > ВК + Кд + Кк				

Також побудуємо таблицю, яка виражає ліквідність структури балансу підприємства (табл. 2.15).

Як свідчать дані табл. 2.15, в цілому на підприємстві спостерігається нестача високоліквідних активів. Також У 2015 році спостерігався дефіцит швидколіквідних активів. В цілому можна зробити висновки про те, що у 2015-2017 р. відбулося збільшення рівня високоліквідних та швидко ліквідних активів в структурі балансу, однак знизвся рівень забезпеченості середньоліквідними та низько-ліквідними активами, що в цілому є позитивною тенденцією. В цілому обсяги готових засобів платежу підприємства були значно меншими за обсяги термінових поточних зобов'язань. Це свідчило про низький рівень здатності підприємства покривати свої термінові поточні зобов'язання на вимогу кредиторів готовими засобами платежу. Високоліквідні активи також були нижчими за

обсяги термінових поточних зобов'язань. Підприємство могло покрити свої термінові поточні зобов'язання лише за рахунок ліквідних активів, куди входять запаси та інша поточна дебіторська заборгованість.

Таблиця 2.15

**Аналіз ліквідності балансу ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»
за 2015-2017 роки**

Гр уп и акт и- вів	Сума, тис.грн				Гру- пи паси вів	Сума, тис.грн				Платіжний надлишок або нестача, тис.грн			
	2014	2015	2016	2017		2 014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
A1	28	351	189	2008	П1	21983	12524 1	80359	42418	- 21955	- 12489 0	- 80170	- 4041 0
A2	70293	93181	73581	82540	П2	18605 7	11047 7	69577	30397	- 11576 4	- 17296	4004	5214 3
A3	8925	8522	8870	8063	П3	5034	4187	4672	7253	3891	4335	4198	810
A4	70501 8	60302 6	57637 7	70130 4	П4	57119 0	46517 5	50440 9	71384 7	13382 8	13785 1	71968	- 1254 3

Таким чином, у структурі активів підприємства переважала частка необоротних активів. Так, станом на 01.01.2015 р. необоротні активи становили 89,90%, а станом на 01.01.2018 р. необоротні активи становили 88,34% від загального обсягу активів. Така ситуація зумовлена тим, що підприємством на своєму балансу має вартісні основні засоби, який дозволяють випускати продукцію з високим рівнем доданої вартості та успішно експортувати її на зовнішні ринки. Варто відмітити значний приріст частки довгострокових зобов'язань наприкінці 2017-го року до 25,69% проти 6,60% на початок 2015-го року. В структурі поточних зобов'язань найбільша частка припадала на поточну кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги. Частка поточних зобов'язань упродовж 2015-2017 рр. мала поступову тенденцію до скорочення. Обсяги готових засобів платежу підприємства були значно меншими за обсяги термінових поточних

зобов'язань. Це свідчило про низький рівень здатності підприємства покривати свої термінові поточні зобов'язання на вимогу кредиторів готовими засобами платежу. Високоліквідні активи також були нижчими за обсяги термінових поточних зобов'язань. Підприємство могло покрити свої термінові поточні зобов'язання лише за рахунок ліквідних активів, куди входять запаси та інша поточна дебіторська заборгованість. На основі проведеного аналізу показників ліквідності та задоволеності структури балансу, можна сказати, що в цілому структура балансу підприємства сформована відповідно до принципів потреб операційної діяльності. Виходячи з перевірки умов на фінансування важколіквідних активів. У 2015-2016, відповідно до методу оцінки фінансування важколіквідних активів, підприємство було дуже близьким до ситуації банкрутства. Однак, у 2017 році відбулося покращення ситуації за рахунок скорочення запасів та зростання обсягу довгострокових джерел фінансування.

2.3. Аналіз платоспроможності ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»

Дослідження коефіцієнтів платоспроможності підприємства будемо проводити виходячи з методики, яку було запропоновано у 1-му розділі дослідження. Інформаційним забезпеченням для аналізу платоспроможності досліджуваного підприємства будемо проводити виходячи з даних фінансової звітності (див. дод. Б, В, Г).

Спочатку проаналізуємо динаміку показників статичної платоспроможності (ліквідності) досліджуваного підприємства. Основні показники ліквідності наведено у табл. 2.16 та на рис. 2.2.

Як свідчать дані табл. 2.16, в цілому усі показники статичної платоспроможності станом на 01.01.2015 року мали значення коефіцієнтів, які були суттєво нижчими за їх критичні значення. Тобто, на дану дату підприємство можна вважати фактично неплатоспроможним. Однак,

динаміка коефіцієнтів статичної платоспроможності постійно змінювалася упродовж 2015-2017 рр., що можна побачити з рис. 2.2.

Таблиця 2.16

**Динаміка показників статичної платоспроможності (ліквідності)
підприємства ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» протягом 2015-
2017 років**

Статті балансу	Критичне значення	Станом на дату				Абс.приріст, пунктів	
		2014	2015	2016	2017	2017 / 2014	2017 / 2016
1.1. Коефіцієнт загального покриття (потенційної плато-спроможності) Кзп	1-1,5	0,372	0,779	0,951	1,781	1,409	0,830
1.2. Коефіцієнт проміжної ліквідності (розрахункової платоспро-можності) Кпп	0,7-0,8	0,330	0,714	0,849	1,626	1,296	0,778
1.3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (грошової платоспро-можності) Кал	0,2-0,35	0,000	0,003	0,002	0,039	0,038	0,036
1.4. Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	1	0,361	0,838	1,048	1,984	1,622	0,936
1.5. Коефіцієнт забезпеченості поточних пасивів власними коштами (Кзвк)	0,1	- 0,628	- 0,221	- 0,049	0,781	1,409	0,830

Розглядаючи динаміку усіх показників статичної платоспроможності, відмітимо, що вони зростали упродовж 2015-2017 рр. Станом на 01.01.2018 року вони досягли свого піку за увесь досліджуваний період та перебували у межах критичних значень. Тобто, можна зробити висновок про те, що рівень статичної платоспроможності підприємства покращувався за аналізований період. Це може бути пояснене зростанням обсягів доходів та отримання підприємством позитивних фінансових результатів. Це дозволило

підприємство збільшити рівень фінансування оборотних активів за рахунок власних фінансових ресурсів. Про це також свідчить рис. 2.3, на якому відображено динаміку власного оборотного капіталу.

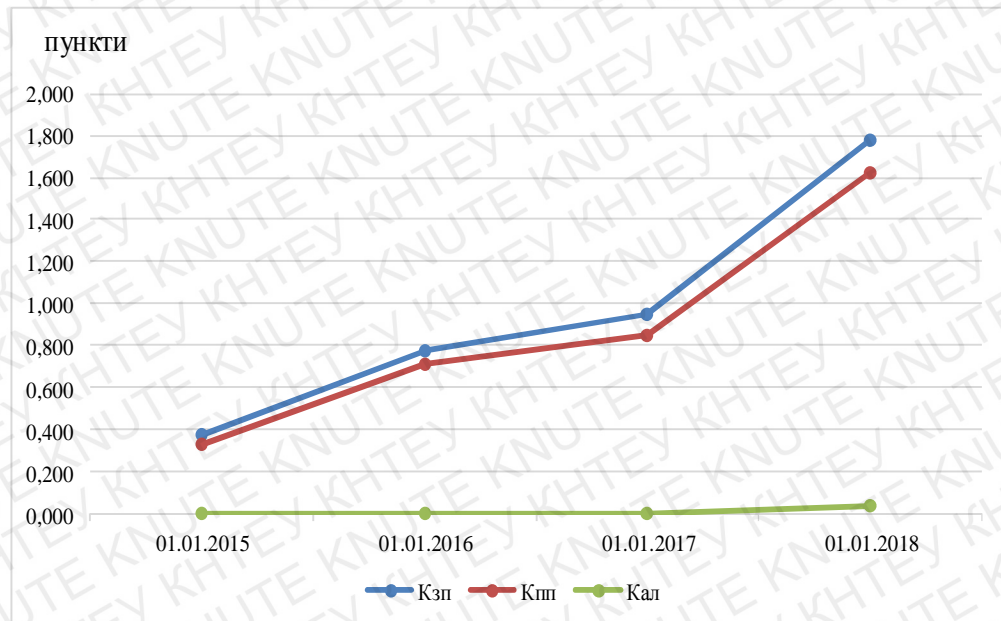

Рис. 2.2. Показники платоспроможності досліджуваного підприємства ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» протягом 2015-2017 років

Рис. 2.3. Динаміка власного оборотного капіталу підприємства ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» протягом 2015-2017 років

Як свідчать дані рис. 2.3, сума власного оборотного капіталу зростала у 2015-2017 роках. Якщо станом на 01.01.2015 року вона становила -133838 тис.грн (оборотні активи були повністю профінансовані за рахунок поточних зобов'язань), то станом на 01.01.2017 року даний показник вже становив -4280 тис.грн. У 2017 році відбулося покращення ситуації у фінансуванні оборотних активів – станом на 01.01.2018 р. сума власного оборотного капіталу зросла до 40602 тис.грн. за рахунок скорочення обсягу поточної кредиторської заборгованості з одного боку, та зростання нерозподіленого прибутку, з іншого боку.

Проаналізуємо показники фінансової стійкості підприємства (табл. 2.17).

Таблиця 2.17

Динаміка критеріїв для визначення типу фінансової стійкості підприємства ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» за 2014-2017* роки

Показники	Станом на дату			
	2014	2015	2016	2017
Оборотні активи (ОА)	79236	102044	82630	92601
Поточні зобов'язання (ПЗ)	213074	130994	86910	51999
Довгострокові зобов'язання (ДЗ)	51777	43652	36932	203974
Короткострокові кредити + товарна кредиторка (КК)	185548	109809	67990	25983
Запаси (Зп)	8900	8512	8856	8029
$V = OA - KK$	-106312	-7765	14640	66618
$V_d = V + D_z$	-54535	35887	51572	270592
$ZK = V_d + KK$	131013	145696	119562	296575
<i>Критерії типу фінансової стійкості:</i>				
$\Phi^B = V - 3n$	-115212	-16277	5784	58589
$\Phi^{Bd} = V_d - 3n$	-63435	27375	42716	262563
$\Phi^{3K} = 3K - 3n$	122113	137184	110706	288546
Тривимірний показник фінансової стійкості	(0;0;1)	(0;1;1)	(1;1;1)	(1;1;1)

За визначеними вище критеріями типу фінансової стійкості побудуємо матрицю зміни стану фінансової стійкості підприємства за останні 3 роки (табл. 2.18).

Таблиця 2.18

Матриця типу фінансової стійкості підприємства ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» за 2015-2017 рр.

Типи фінансової стійкості	Станом на дату (на початок періоду)			
	2014	2015	2016	2017
абсолютна стійкість				
нормальна стійкість			+	+
передкризовий стан		+		
кризовий стан	+			

Станом на 2014 року тип фінансової стійкості визначався як «кризовий стан». Однак, упродовж 2015-го року підприємство почало скорочувати обсяги фінансування понаднормативних запасів, які не приймали участь у обороті. За 2016 роки тип фінансової стійкості підприємства дещо покращився і розглядався як «передкризовий стан». Упродовж 2017-го року тип фінансової стійкості був «нормальним», оскільки сума власного оборотного капіталу повністю покривала запаси підприємства.

Динаміку відносних показників фінансової стійкості підприємства наведено у табл. 2. 19.

Як свідчать дані табл. 2.19, значення коефіцієнта фінансової автономії досліджуваного підприємства мало тенденцію до зростання упродовж періоду з 2015 по кінець 2016 року. Це зумовлювалось збільшенням частки власного капіталу в загальній структурі капіталу. Однак, у 2017 році значення показника фінансової автономії скоротилося на 0,134 пункти і склало 0,678 пункти .

Таблиця 2.19

**Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості ДП «Кондитерська корпорація
«Рошен» за 2015-2017 роки**

Назва показника	Орієнтовне значення	Станом на дату (на кінець періоду)				Абс.приріст, пунктів	
		2014	2015	2016	2017	2017 / 2014	2017 / 2016
1. Коефіцієнт автономії	> 0,5 (збільшення)	0,662	0,752	0,812	0,678	0,015	-0,134
2. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	< 0,5 (зменшення)	0,338	0,248	0,188	0,322	-0,015	0,134
3. Коефіцієнт фінансового левериджу (співвідношення позикового та власного капіталу)	< 0,5 (зменшення)	0,510	0,329	0,231	0,476	-0,034	0,244
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0,5 (збільшення)	-0,258	-0,055	-0,008	0,075	0,333	0,083
5. Коефіцієнт фінансової залежності	< 0,2 (зменшення)	1,510	1,329	1,231	1,476	-0,034	0,244
6. Коефіцієнт фінансової стабільності	> 1 (збільшення)	1,961	3,037	4,321	2,102	0,140	-2,220
7. Коефіцієнт поточних зобов'язань	> 0,5 (збільшення)	0,272	0,186	0,132	0,065	-0,206	-0,066
8. Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	> 0,2 (збільшення)	-15,04	-3,40	-0,48	5,06	20,09	5,54
9. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	за планом (збільшення)	-1,69	-0,28	-0,05	0,44	2,123	0,49

Значення коефіцієнту концентрації позикового капіталу було обернено протилежним значенню показника фінансової автономії. Станом на кінець 2017 року підприємство на 32,2% було профінансоване за рахунок позикового капіталу. Динаміка коефіцієнта фінансового левериджу (співвідношення позикового та власного капіталу) свідчить про поступове зростання частки позикового капіталу у фінансуванні діяльності

підприємства. Однак, наведена тенденція не є позитивною по відношенню до динаміки фінансової стійкості, що пояснювалося також паралельним зростанням коефіцієнта фінансової залежності.

Упродовж 2015-2016 рр. значення коефіцієнту маневреності власного капіталу мало від'ємні значення, що пояснювалось перевищенням обсягу поточних зобов'язань над оборотними активами підприємства. Однак, у 2017 році внаслідок зниження рівня поточних зобов'язань у фінансуванні діяльності підприємства (про що свідчить динаміка коефіцієнту поточних зобов'язань) , відбулося зростання рівня маневреності власного капіталу. Показники рівня забезпеченості запасів та активів робочим капіталом мали схожу динаміку. Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом у 2017 році збільшився на 20,095 пункти порівняно з початком 2015-го року. Коефіцієнт забезпечення запасів оборотними активами у 2017 році збільшився на 2,128 пункти порівняно з початком 2015-го року.

Проаналізуємо показники рентабельності діяльності досліджуваного підприємства (табл. 2.20).

Як свідчать дані, наведені у табл. 2.20, показники рентабельності досліджуваного підприємства є позитивними, що свідчить про ведення ефективної господарської діяльності. Однак, варто відмітити, що для усіх показників рентабельності характерною є тенденція її зниження упродовж 2015-2017 років.

Це було зумовлене зниження обсягу прибутку підприємства. Досить суттєве зниження показників рентабельності спостерігалось у 2017 році. Рентабельність реалізації становить 1,07% у 2017 році. Цей показник не є високим та менший порівняно з вартістю фінансових ресурсів на ринку позикового капіталу. Це свідчить про низьку результативність використання інвестованого в підприємство капіталу.

Таблиця 2.20

Динаміка показників рентабельності підприємства ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» у 2015-2017 рр., %

Показники	Роки			Абс.приріст, %	
	2015	2016	2017	01.17 / 01.14	01.17 / 01.16
Рентабельність реалізації	4,40	1,69	1,07	-3,33	-0,62
Рентабельність операційних витрат	9,52	5,41	4,78	-4,73	-0,63
Рентабельність власного капіталу	0,52	0,18	0,13	-0,40	-0,05
Рентабельність активів	0,37	0,14	0,10	-0,27	-0,05
Рентабельність основних засобів	0,42	0,17	0,11	-0,31	-0,06

Прведемо оцінку впливу факторів на рівень поточної платоспроможності підприємства (табл. 2.21).

Таблиця 2.21

Оцінка впливу факторів на рівень поточної платоспроможності підприємства ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» у 2015-2017 рр., %

Показники	Станом на дату (на кінець періоду)			
	2014	2015	2016	2017
Оборотні активи, тис.грн	79236	102044	82630	92601
Поточні зобов'язання, тис.грн	213074	130994	86910	51999
Коефіцієнт поточної платоспроможності, пунктів	0,372	0,779	0,951	1,781
Зміна коефіцієнту поточної платоспроможності за рахунок:				
- оборотних активів	-	0,107	-0,148	0,115
- поточних зобов'язань	-	0,300	0,320	0,715

Як свідчать дані табл. 2.21, у 2015 році внаслідок зростання обсягу оборотних активів на 22808 тис.грн відбулося зростання рівня поточної платоспроможності на 0,107 пункти, а за рахунок скорочення обсягу поточних зобов'язань на 82080 відбулось зростання рівня поточної

платоспроможності на 0,300 пунктів. У 2016 році внаслідок зменшення обсягу оборотних активів на 19414 тис.грн відбулося зменшення рівня поточної платоспроможності на 0,148 пункти, а за рахунок скорочення обсягу поточних зобов'язань на 44084 відбулось зростання поточної платоспроможності на 0,320 пунктів. У 2017 році внаслідок зростання обсягу оборотних активів на 9971 тис.грн відбулося зростання рівня поточної платоспроможності на 0,115 пункти, а за рахунок скорочення обсягу поточних зобов'язань на 34911 відбулось зростання рівня поточної платоспроможності на 0,715 пунктів.

Надалі для оцінки рівня платоспроможності підприємства скористаємося моделлю Конана і Гольдера:

$$Z = 0,16X_1 - 0,22X_2 + 0,87X_3 + 0,1X_4 - 0,24X_5 \quad (2.1)$$

де: X_1 - сума відношення обсягу дебіторської заборгованості до сумарної величини активів;

X_2 - відношення власного капіталу до суми всіх активів підприємства;

X_3 - відношення фінансових витрат до виручки від реалізації;

X_4 - відношення витрат на персонал до доданої вартості;

X_5 - відношення валового прибутку до позикового капіталу.

Результати розрахунків наведено у табл. 2.22.

Як свідчать результати розрахунків, що були наведені у табл. 2.22, у 2015 році імовірність банкрутства досліджуваного підприємства була максимальною, що свідчить про критично низький рівень платоспроможності в цьому періоді. У 2016 році відбулося різке зниження імовірності банкрутства, що пояснюється позитивною зміною структури капіталу підприємства у цьому періоді та зростанням частки власного капіталу. У 2017 році імовірність виникнення ситуації банкрутства теж була досить низькою, однак значення Z-критерію свідчить про тенденцію до погіршення рівня платоспроможності у цьому періоді.

Таблиця 2.22

Оцінка рівня платоспроможності підприємства ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» за моделлю Конана і Гольдера у 2015-2017 рр., %

Показники	Умовні позначення	Роки		
		2015	2016	2017
Показники для побудови моделі:				
Дебіторська заборгованість, тис.грн	ДЗ	79534	81627	61398
Активи, тис.грн	А	744672	682049	726466
Власний капітал, тис.грн	ВК	524924	532805	536559
Виручка від реалізації, тис.грн	ВР	250516	232312	259205
Виплата відсотків, тис.грн	FC	201	281	314
Витрати на персонал, тис.грн	ВОП	142047	128348	152820
Операційний прибуток, тис.грн	ЕВІТ	12938	4881	3896
Валовий прибуток, тис.грн	ВП	34693	28073	30793
Фінансовий результат від операційної діяльності після оподаткування, тис.грн	НОРАТ = ЕВІТ * (1- 0,18)	11903	4491	3584
Фінансові зобов'язання за кредитами, тис.грн	ФЗ	47715	40292	35294
Додана вартість, тис.грн	EVA = НОРАТ - FC / ФЗ * А	8766	-266	-2879
<i>Критерії моделі (X):</i>				
Відношення обсягу дебіторської заборгованості до сумарної величини активів;	X1	0,11	0,12	0,08
Відношення власного капіталу до суми всіх активів підприємства;	X2	0,70	0,78	0,74
Відношення фінансових витрат до виручки від реалізації;	X3	0,00080	0,00121	0,00121
Відношення витрат на персонал до доданої вартості;	X4	16,20	-482,24	-53,08
Відношення валового прибутку до позикового капіталу	X5	0,16	0,19	0,16
Значення Z-функції за моделлю	Z	1,445	-48,421	-5,495

Отже, розглядаючи динаміку усіх показників статичної платоспроможності, відмітимо, що вони зростали упродовж 2015-2017 рр. Станом на 01.01.2018 року вони досягли свого піку за увесь досліджуваний період та перебували у межах критичних значень. Тобто, можна зробити висновок про те, що рівень статичної платоспроможності підприємства

покращувався за аналізований період. Станом на 01.01.2015 року тип фінансової стійкості визначався як «кризовий стан». Однак, упродовж 2015-го року підприємство почало скорочувати обсяги фінансування понаднормативних запасів, які не приймали участь у обороті. За 2016 роки тип фінансової стійкості підприємства дещо покращився і розглядався як «передкризовий стан». Упродовж 2017-го року тип фінансової стійкості був «нормальним», оскільки сума власного оборотного капіталу повністю покривала запаси підприємства. У 2017 році внаслідок зростання обсягу оборотних активів на 9971 тис.грн відбулося зростання рівня поточної платоспроможності на 0,115 пункти, а за рахунок скорочення обсягу поточних зобов'язань на 34911 відбулось зростання рівня поточної платоспроможності на 0,715 пунктів. За результатами аналізу рівня платоспроможності за моделлю Конана і Гольдера у 2015 році імовірність банкрутства досліджуваного підприємства була максимальною, що свідчить про критично низький рівень платоспроможності в цьому періоді. У 2016 році відбулося різке зниження імовірності банкрутства, що пояснюється позитивною зміною структури капіталу підприємства у цьому періоді та зростанням частки власного капіталу. У 2017 році імовірність виникнення ситуації банкрутства теж була досить низькою, однак значення Z-критерію свідчить про тенденцію до погіршення рівня платоспроможності у цьому періоді.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Шляхи нейтралізації неплатоспроможності підприємства

За результатами дослідження, які було наведено у розділі 2, можемо сформулювати основні пропозиції для ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» у напрямку уникнення ризиків виникнення неплатоспроможності підприємства. Варто зазначити, що доцільно використовувати інструменти фінансового контролінгу, як основного засобу оптимізації фінансового планування та оптимізації ліквідного залишку грошових коштів, досягнення максимальної частки ліквідних оборотних активів.

Розглядаючи контролінг як перспективний інструмент для управління платоспроможністю, необхідно відмітити, що на досліджуваному підприємстві він вже функціонує. Однак, дослідницьким завданням у даному параграфі є обґрунтування напрямків впровадження власної концепції контролінгу, яка дозволить покращити існуючі механізми фінансового управління.

Обґрунтовуючи основні параметри системи контролінгу як засобу недопущення неплатоспроможності на підприємстві ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», потрібно визначити його мету та предмет.

Мета формування системи контролінгу в цілому на підприємстві полягає в підвищенні ефективності оперативного, поточного та стратегічного управління підприємством за допомогою створення обліково-аналітичної системи, що являє собою синтез елементів обліку, аналізу, контролю, планування.

Важливим фактором, який необхідно обов'язково враховувати при виборі моменту впровадження системи контролінгу на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», є наявність на підприємстві достатньої кількості фінансових та людських ресурсів. Процес розробки та впровадження системи

контролінгу на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» передбачати також залучення зовнішніх консультантів.

Впроваджуючи систему фінансового контролінгу на підприємстві ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» відмітимо також, що на даний момент вона, на наш погляд, може бути удосконалена. На підприємстві вже є практичний досвід у організації процесів контролінгу. Однак, з метою нейтралізації неплатоспроможності, варто розробити науково-обгрунтовану систему фінансового контролінгу. Тому для удосконалення системи фінансового контролінгу пропонуємо спочатку сформувані її альтернативну концепцію для ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», яку наведено на рис. 3.1

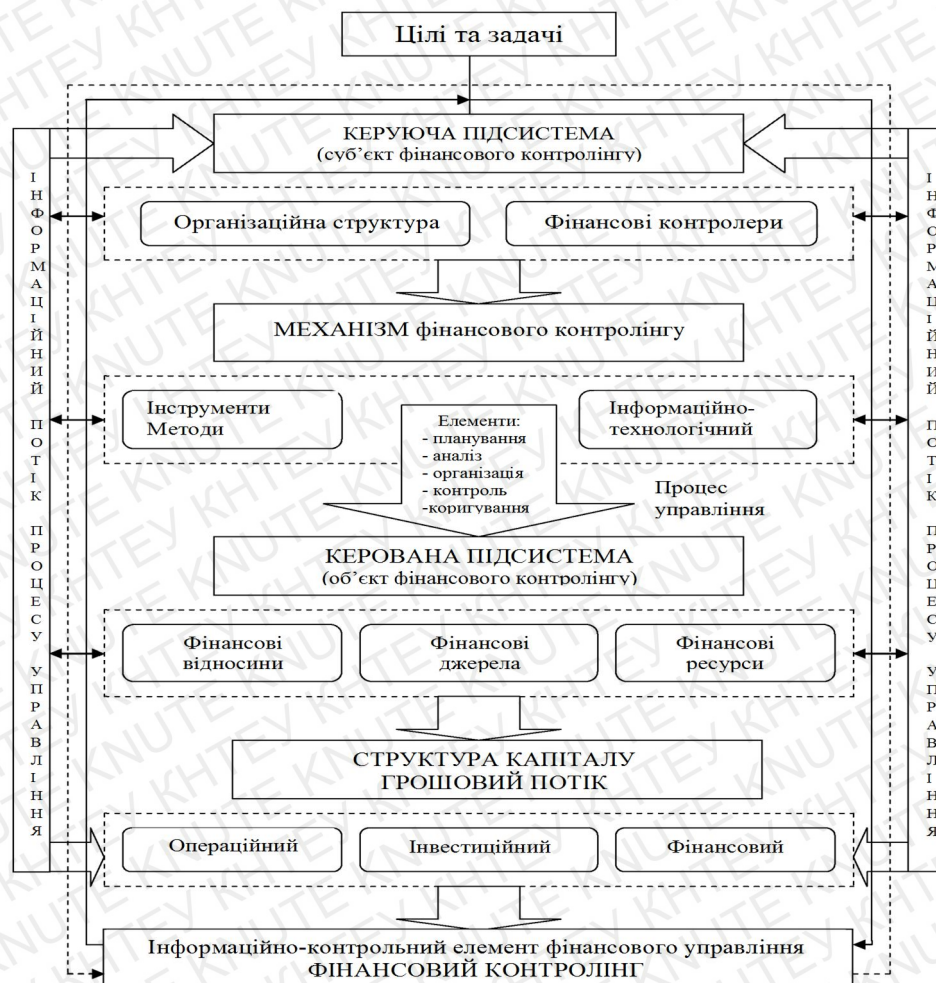

Рис. 3.1. Концепція процесу впровадження системи контролінгу операційної діяльності на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»

А кінцевим елементом загального складу контролінгу можна вважати місце контролінгу в організаційній структурі підприємства. Важливо також окреслити основні напрямки організації та здійснення контролінгу на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен». Виходячи зі специфіки діяльності досліджуваного підприємства, а також враховуючи інформаційні потреби його керівництва, можемо відобразити наступні його елементи та напрямки (рис. 3.2)

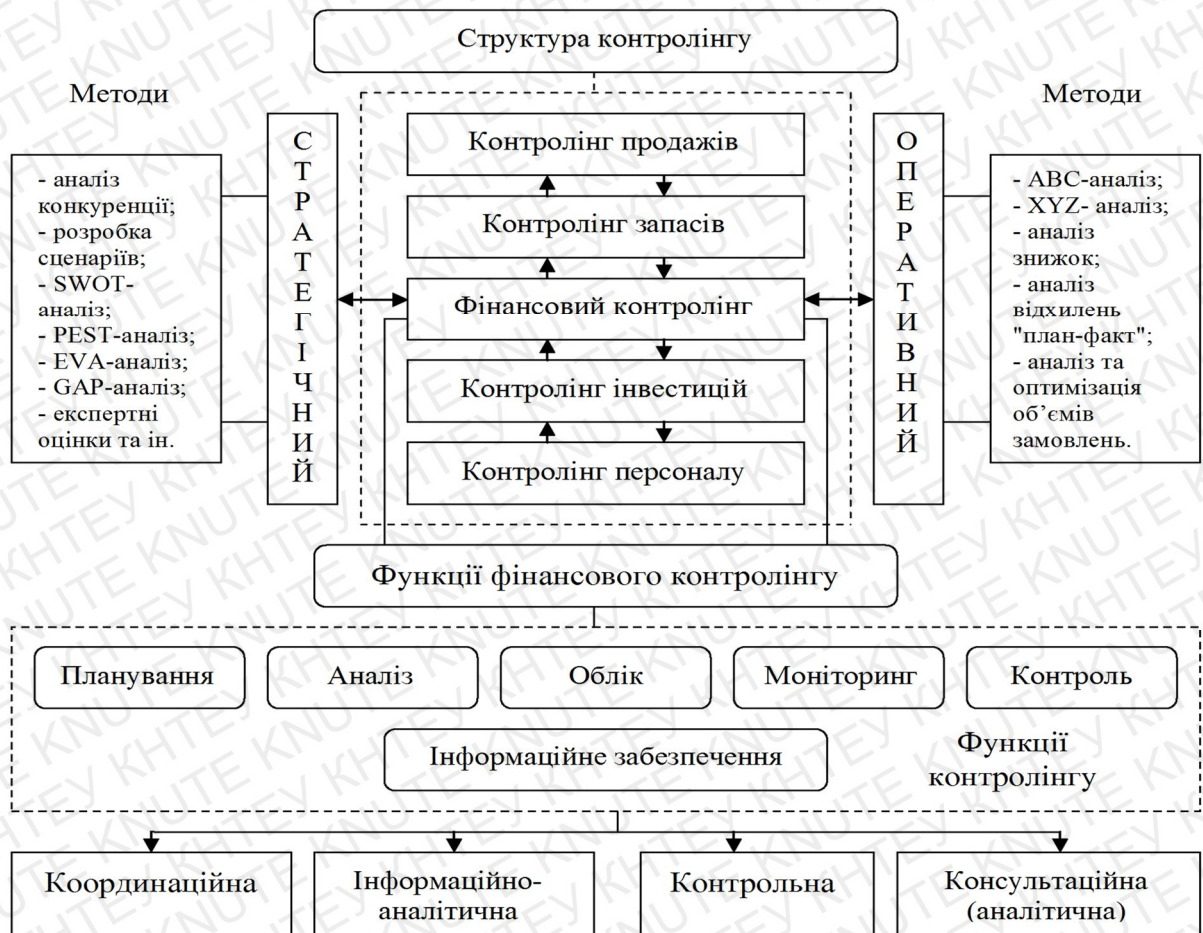

Рис. 3.2. Основні напрямки та елементи організації системи контролінгу на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»

В процесі розробки та впровадження системи контролінгу на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» ми пропонуємо враховувати наступні ключові моменти стосовно створення Служби контролінгу:

- наявність безперешкодного доступу до необхідної інформації від усіх служб підприємства (бухгалтерії, планово-економічної служби, служби

збуту), а також можливості швидкого доведення інформації до топ-менеджменту компанії;

- можливість та повноваження організувати з допомогою інших служб збір інформації, яка не міститься в існуючих звітах;
- можливість впроваджувати нові процедури та методи збору та обробки інформації, а також методи управління підприємством;
- незалежність від тої чи іншої служби підприємства та можливість звітувати безпосередньо вищому керівництву.

Для впровадження системи контролінгу доцільно передбачити відповідні плани-графіки заходів, що передбачають визначення центрів відповідальності та основні етапи робіт (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

**Організаційний план реалізації заходів з впровадження системи
фінансового контролінгу ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» у 2019
році**

№	Основні завдання	Період впровадження, днів					Тривалість робіт, днів
		Січень 2019	Лютий 2019	Березень 2019	Квітень 2019	Травень 2019	
1	Формування концепції створення системи контролінгу	22	0	0	0	0	22
1.1	Проведення бізнес-аналізу	15					15
1.2	Формування проекту впровадження системи контролінгу	7					7
2	Розробка та впровадження окремих напрямків системи контролінгу	5	13	10	0	0	28
2.1	Формування проектної групи	5					5

Продовження табл. 3.1

№	Основні завдання	Період впровадження, днів					Тривалість робіт, днів
		Січень 2019	Лютий 2019	Березень 2019	Квітень 2019	Травень 2019	
2.2	Формування фінансової структури підприємства		3				3
2.3	Формування системи інформаційного забезпечення контролінгу		10	10			20
2.4	Економічна оцінка впроваджуваних заходів	0	10	30	20	4	64
3	Автоматизація системи контролінгу	0	5	15	10	2	32
3.1	Формування технічного завдання		5	5			10
3.2	Впровадження додаткового інформаційного забезпечення			10	10		20
3.3	Запуск системи в роботу					2	2
	РАЗОМ	27	18	25	10	2	82

Як видно з даних табл. 3.1, на впровадження системи фінансового контролінгу на підприємстві потрібно буде в цілому 82 дні, у тому числі:

- формування концепції створення системи контролінгу – 22 дні;
- розробка та впровадження окремих напрямків системи контролінгу – 28 днів;
- автоматизація системи контролінгу – 32 дні.

Оскільки на підприємстві сьогодні відсутня системна організація його фінансової структури, то для формування системи фінансового контролінгу пропонуємо сформувати таку фінансову структуру. Дана фінансова

структура має відповідати потребам розвитку підприємства. Вона повинна являти собою ієрархію та взаємозв'язки центрів фінансової відповідальності, що визначають порядок формування фінансового результату, розподіл відповідальності за досягнення загального результату ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», а також формування та управління показниками центрів фінансової відповідальності.

При цьому у ході формування фінансової структури пропонуємо визначитися та використовувати у практичній діяльності підприємства наступні категорії:

1) Центр формування прибутку - підприємство в цілому. На рівні ЦП формується загальний фінансовий результат ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»;

2) Центр фінансової відповідальності (далі - ЦФВ) - структурний підрозділ (група структурних підрозділів) ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», що здійснюють певний набір господарських операцій, здатних впливати безпосередньо на витрати та (або) доходи від цих операцій і відповідати за величиною цих витрат та (або) доходів ;

3) Керівник центру фінансової відповідальності (далі - керівник ЦФВ) - посадова особа, яка несе відповідальність за виділену функцію та показники діяльності центру фінансової відповідальності, якими він керує, і має у розпорядженні необхідні та достатньо для цього ресурси, а також відповідає за планування та виконання бюджету даного ЦФО;

4) Центр обліку (ЦУ) - структурний підрозділ ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», що здійснює певні набори господарських операцій, але не планує свої витрати, так як його витрати планують інші ЦФВ.

Фінансова структура ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» має визначатися його організаційною структурою та порядком формування фінансового результату від основної діяльності.

Фінансову структуру для відділу контролінгу ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» наведено на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Пропонована для ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» фінансова структура

Структура центрів фінансової відповідальності передбачає їх розділення за рівнями управління залежно від їх підпорядкованості, цілей і задач планування та контролю. На верхньому рівні фінансової структури ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» знаходиться ЦП - керівник підприємства, який розпоряджається фінансовими потоками компанії. Тут консолідується результат діяльності ДП «Кондитерська корпорація «Рошен».

Далі фінансову структуру ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» пропонуємо формувати з двох основних блоків:

- ЦФВ Комерційна діяльність;
- ЦФВ Виробництво;
- ЦФВ Фінансова діяльність.

Сукупність центрів фінансової відповідальності та центрів фінансового обліку, що будуть складати фінансову структуру ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», представлена в даній табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Сукупність центрів фінансової відповідальності ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» відповідно до пропонованої фінансової структури

№ п /п	Тип центру фінансової відповідальності	Центр фінансової відповідальності	Керівник Центру фінансової відповідальності
1	2	3	4
1	ЦП	ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»	Керівник підприємства
2	ЦФВ	Фінансова діяльність	Фінансовий директор
3	ЦФВ	Комерційна діяльність	Комерційний директор
3.1	Підрозділ ЦФВ	Опт	Менеджер з роботи в оптовому сегменті
3.2	Підрозділ ЦФВ	Роздріб	Менеджер з роботи в роздрібному сегменті
3.3	Підрозділ ЦФВ	Служба логістичного сервісу	Логіст
3.4	Підрозділ ЦФВ	Маркетинг	Менеджер з маркетингу
3.5	Підрозділ ЦФВ	Реклама	Комерційний директор
3.6	Підрозділ ЦФВ	Поставки	Менеджер з постачання
4	ЦФВ	Виробництво	Директор з виробництва
4.1	Підрозділ ЦФВ	Цех переробки молока	Майстер цеху
4.2	Підрозділ ЦФВ	Допоміжний цех	Майстер цеху
4.3	Підрозділ ЦФВ	Холодильний склад	Начальник складу
4.4	Підрозділ ЦФВ	Інженерний відділ	Головний інженер

Керівники ЦФВ мають нести відповідальність за контрольовані показники та бюджети підприємства. З цією метою обґрунтуємо набори контрольованих показників в межах сформованої структури центрів фінансової відповідальності (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Набори контрольованих показників в межах сформованої структури центрів фінансової відповідальності

№ п /п	Категорія ЦФО	Підрозділ підприємства	Контрольовані показники	Контрольовані Бюджети	
1	2	3	4	5	
1	ЦП	ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»	Фінансові результати роботи, показники балансу, руху грошових коштів	Фінансовий бюджет (Бюджет руху грошових коштів, Бюджет фінансових результатів, Баланс)	
2	ЦФВ	Фінансова діяльність	Усі фінансові показники	Усі бюджети компанії, бюджет витрат на оплату праці по відділу. Формування системи аналітичних показників	
3	ЦФВ	Комерційна діяльність	Обсяг та вартість реалізації, їх структура	Бюджет реалізації, бюджет витрат на оплату праці по відділу	
3.1	Підрозділ ЦФВ	Опт			
3.2	Підрозділ ЦФВ	Роздріб			
3.3	Підрозділ ЦФВ	Служба логістичного сервісу			Витрати на логістику
3.4	Підрозділ ЦФВ	Маркетинг			Витрати на маркетинг
3.5	Підрозділ ЦФВ	Реклама			Витрати на рекламу
3.6	Підрозділ ЦФВ	Поставки	Обсяг закупок, склад, витрати на закупівлю	Бюджет закупівель	

Продовження табл. 3.3

1	2	3	4	5
4	ЦФВ	Виробництво	Показники виробничої програми	Бюджет з виробництва, бюджет витрат на оплату праці по відділу
4.1	Підрозділ ЦФВ	Цех переробки молока	Виробництво продукції	
4.2	Підрозділ ЦФВ	Допоміжний цех	Виробництво іншої продукції	
4.3	Підрозділ ЦФВ	Холодильний склад	Оборот по складу	Складська програма, Бюджет виробництва
4.4	Підрозділ ЦФВ	Інженерний відділ	Витрати на утримання інфраструктури	Бюджет витрат на загально-виробничі витрати

Таким чином, в даному параграфі нами було обґрунтовано напрямки недопущення неплатоспроможності підприємства шляхом впровадження системи контролінгу ДП «Кондитерська корпорація «Рошен». Для впровадження системи контролінгу доцільно передбачити відповідні плани-графіки заходів, що передбачають визначення центрів відповідальності та основні етапи робіт. На впровадження системи фінансового контролінгу на підприємстві потрібно буде в цілому 82 дні, у тому числі: формування концепції створення системи контролінгу – 22 дні, розробка та впровадження окремих напрямків системи контролінгу – 28 днів, автоматизація системи контролінгу – 32 дні. Обґрунтовано фінансову структуру ДП «Кондитерська корпорація «Рошен». Вона має визначатися його організаційною структурою та порядком формування фінансового результату від основної діяльності. Структуру центрів фінансової відповідальності передбачено розподіляти за рівнями управління залежно від їх підпорядкованості, цілей і задач планування та контролю. На верхньому рівні фінансової структури ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» має знаходитися ЦП - керівник підприємства, який розпоряджається фінансовими потоками компанії. Тут консолідується результат діяльності ДП «Кондитерська корпорація «Рошен». Запропоновано фінансову структуру ДП

«Кондитерська корпорація «Рошен» формувати з трьох основних блоків: ЦФВ Комерційна діяльність; ЦФВ Виробництво; ЦФВ Фінансова діяльність. Сукупність центрів фінансової відповідальності та центрів фінансового обліку будуть складати фінансову структуру ДП «Кондитерська корпорація «Рошен».

3.2. Залучення короткострокового капіталу як метод підвищення платоспроможності підприємства

Результати огляду роботи ряду українських підприємств показали, що більшість з них постійно використовує позиковий капітал для фінансування поточної діяльності. У практиці роботи підприємство іноді можуть виникати касові розриви, що досить ефективно покриваються за рахунок залучення короткострокових фінансових ресурсів. Тому, оптимальна робота у сфері залучення короткострокового капіталу підприємства дозволяє вчасно залучити необхідні фінансові ресурси для кредитування бізнесу та збереження його платоспроможності у короткостроковій перспективі.

У випадку з підприємством ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», враховуючи досить великі обсяги його оборотного капіталу було б ефективним використовувати різні інструменти залучення короткострокових фінансових ресурсів. Вважаємо, що досить ефективним для реалізації даної задачі на досліджуваному підприємстві може бути впровадження механізму факторингу. Також впровадження заходів удосконалення системи фінансового контролінгу, які обґрунтовані у питанні 3.1, дають можливість забезпечити постійний моніторинг ефективності використання інструменту факторингу. Основні напрямки оптимізації залучення короткострокових фінансових ресурсів для покриття поточних зобов'язань на підприємстві ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» полягають у зростанні рівня ефективності управління дебіторською заборгованістю за рахунок використання відповідно можливих інструментів впливу, які відображено на рис. 3.3.

Рис. 3.4. Напрямки підвищення ефективності залучення короткострокового капіталу на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» [розроблено автором]

Для підвищення ефективності залучення короткострокового капіталу на підприємстві ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» на сьогодні можна виділити два основні загальні напрямки:

- впровадження факторингу ;
- зростання рівня фінансової дисципліни зі сторони контрагентів в процесі виконання договорів;
- автоматизація процесів управління дебіторською заборгованістю на самому підприємстві.

Характеризуючи заходи з автоматизації, варто відмітити, що вони є обов'язковим логічним закінченням заходів посилення фінансової дисципліни, тобто виступають своєрідним інструментом її зростання. Важливість вирішення питання зростання рівня фінансової дисципліни в процесі управління операціями з обслуговування дебіторської заборгованості на сьогодні є одним з найважливіших. Можливість використання факторингу

на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» передбачає значну залежність ефективності використання даного інструменту інкасації дебіторської заборгованості від своєчасності надходження оплат від покупців. З іншого боку, від своєчасності надання контрагентами відповідних документів спеціалістам ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» для наступної їх передачі до банку залежать строки погашення дебіторської заборгованості зі сторони банку.

Таким чином, затягування оплат зі сторони контрагентів, запізнення у наданні відповідних документів для банку призводить до зростання середнього періоду погашення дебіторської заборгованості, а відповідно впливає на зростання вартості факторингу для підприємства. Недостатній рівень фінансової дисципліни зі сторони контрагентів на сьогодні може призвести до обмеження можливостей використання факторингу для ДП «Кондитерська корпорація «Рошен». Підприємство має низку покупців, які дають значні обсяги виручки, але робота з ними по факторинговій схемі може ускладнитися за рахунок наявності певних труднощів у вчасній передачі документів до банку, а також прострочками договірних умов у погашенні дебіторської заборгованості. Тому з даними покупцями підприємство не має змоги працювати за факторинговою схемою, оскільки вартість факторингу значно може зрости за рахунок того, що сам банк виставляє ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» додаткові штрафні санкції за порушення договірних умов платежу зі сторони контрагентів (дана комісія банку використовується в якості компенсації ризику платоспроможності контрагентів ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» - чим більші прострочки, тим більший середній рівень відсотка досліджуване підприємство має сплатити за користування коштами банку). Можливість реалізації напрямку покращення фінансової дисципліни може бути реалізована за рахунок розробки та впровадження наступних заходів (рис. 3.5).

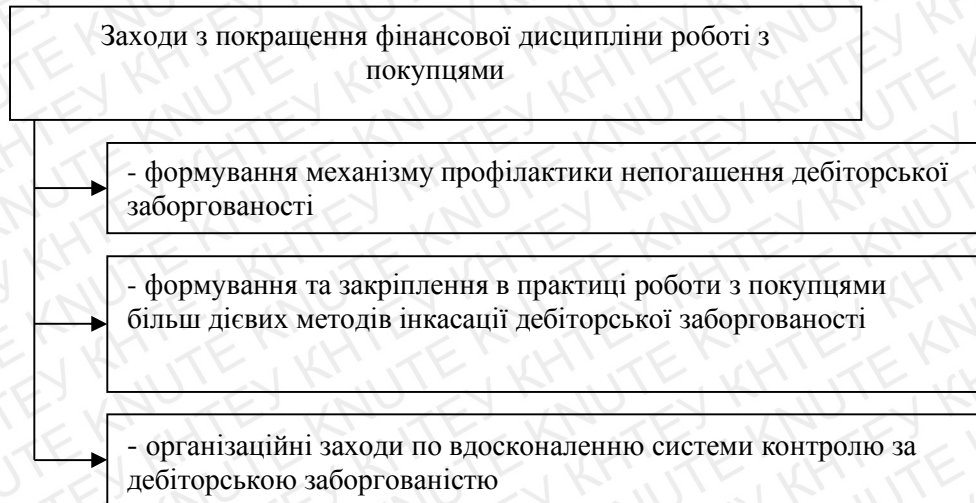

Рис. 3.5. Основні заходи покращення фінансової дисципліни роботі з покупцями

Реалізація наведених заходів має значно підвищити рівень фінансової дисципліни, оскільки вони передбачають використання всіх наявних можливостей по недопущенню виникнення та скороченню простроченої дебіторської заборгованості.

З метою впровадження наведених заходів пропонуємо розгорнутий організаційний план їх реалізації (табл. 3.4)

Також варто відмітити, що наведені заходи повинні здійснюватися у певній логічній послідовності, оскільки вони взаємопов'язані між собою.

Часову логіку реалізації заходів (таймінг) наведено на рис. 3.4.

Заходи	Січень 2019 р.			Лютий 2019 р.			Березень 2019 р.			Разом ГОДИН
	1 декада	2 декада	3 декада	1 декада	2 декада	3 декада	1 декада	2 декада	3 декада	
Розробка нового положення "Про укладання договорів"	12	24				4				36
Розробка системи мотивацій за виконання умов договорів					12	12	24			48
Розробити інструкцію нагадувань		11	15							26
Розробити інструкцію психологічного стимулювання порушників платіжної дисципліни та системи документообороту				16	10	24			5	50
Розробка нового аналітичного пакету для відслідковування факторингової ДЗ							16	16	16	48

Рис. 3.6. Графік реалізації заходів посилення фінансової дисципліни виконання умов договорів

Таблиця 3.4

Організаційний план заходів покращення фінансової дисципліни при виконанні договірних умов між ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» та його покупцями

Заходи	Основні етапи виконання	Зміст етапу	Відповідальний	Строк виконання
Формування механізму профілактики дебіторської заборгованості	Розробка нового положення «Про укладання договорів»	Відповідно до нового положення, процедура укладання договорів має передбачати детальний аналіз умов відвантаження, оплати та штрафних санкцій по договору	Юрист, Головний бухгалтер, Комерційний директор, Фінансовий Директор	січ. 2019
	Розробка системи мотивацій за виконання умов договорів	В умовах договорів повинно бути прописано, що в разі повного виконання умов оплат клієнт має право на певну знижку. Але для цього необхідно розробити адекватну сітку знижок для різних можливих категорій покупців та умов роботи з ними	Юрист, Комерційний директор, Фінансовий директор,	лют. – бер. 2019
Формування та закріплення в практиці роботи з покупцями більш дієвих методів інкасації дебіторської заборгованості	Розробити інструкцію нагадувань	Даний механізм має бути реалізований у формі інструкції стосовно різних категорій контрагентів в залежності від їх поведінки та якості виконання договірних умов	Юрист, Комерційний директор	січ. – лют. 2019
	Розробити інструкцію психологічного стимулювання порушників платіжної дисципліни	Розробка процедури використання відповідного переліку методів психологічного впливу в залежності від градації покупця за: його важливістю, умовами договору, умовами виконання платіжної дисципліни в минулому.	Комерційний директор, Юрист	лют. 2019
Організаційні заходи по вдосконаленню системи контролю за дебіторською заборгованістю	Розробка нового аналітичного пакету для відслідковування факторингової ДЗ	Новий пакет має містити вичерпну інформацію не лише стосовно фактичних даних про відвантаження та оплати, але і прогностичний (договірний) термін оплати. Це дасть можливість прогнозувати прострочки дебіторки та вчасно їх попереджувати. Для цього пропонується вести спеціальну карточку клієнта	Комерційний директор, Фінансовий директор	лют.- бер. 2019

*Цифрами наведено кількість годин, необхідних для виконання кожного етапу в межах кожної декади

Наведені заходи посилення фінансової дисципліни мають стати підґрунтям для вдосконалення системи управління факторинговою дебіторською заборгованістю. Визначимо обсяг ресурсів, необхідних для реалізації наведених заходів. Розробка відповідних нормативних положень та інструкцій з удосконалення фінансової дисципліни виконання договорів потребує в основному лише робочого часу відповідних працівників підприємства. Здійснимо оцінку витрат на реалізацію відповідних заходів виходчи з середньо вартості однієї робочої години в середньому по наведеним посадам (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Економічна оцінка альтернативних витрат на реалізацію заходів з удосконалення фінансової дисципліни

Посада	Кількість годин на виконання завдання	Середньочасовий оклад (виходчи з середньомісячного ФОП з урахуванням нарахувань та додаткових виплат)	Обсяг витрат на виконання завдань, грн
	А	Б	С=А*Б
Комерційний директор	8	330,8	2646,6
Старший менеджер	30	144,0	4320,2
Фінансовий директор	12	245,2	2942,4
Фінансовий аналітик	54	97,3	5254,3
Головний бухгалтер	45	198,5	8932,2
Юрист	59	159,6	9414,9
Разом	208	-	33510,5

Таким чином, на основі наведеного підходу було визначено, що підприємству розробка основної нормативної документації та інструкцій з удосконалення фінансової дисципліни приблизно обійдеться у 33 510,5 грн, виходячи з оцінки вартості роботи окремих працівників для ДП «Кондитерська корпорація «Рошен». Але варто зауважити, що хоча даний підхід оцінки і є умовним (оскільки по відповідним категоріям не застосовується погодинна система оплати праці), але дає можливість визначити розмір альтернативних витрат на виконання поставлених управлінських завдань.

Підрахуємо економічний ефект від удосконалення фінансової дисципліни за рахунок впровадження інструменту факторингу. Оцінку даного інструмента наведено у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Оцінка можливого економічного ефекту від покращення фінансової дисципліни

Показники	Умовні позначення	Значення
Обсяг доходу підприємства, тис.грн	Д	259205
Операційний прибуток, тис.грн	ОП	3781
Оборотні активи, тис.грн	ОА	638850,5
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, разів	$K_{oa} = Д / ОА$	0,406
Прогнозне зростання рівня оборотності активів внаслідок покращення фінансової дисципліни, %	Рф	10
Зниження обсягу оборотних активів внаслідок зростання оборотності, %	$\Delta ОА = Д / K_{oa} - Д / (K_{oa} * (1+Pф))$	58077,3
Коефіцієнт операційної рентабельності оборотних активів, пунктів	$K_{op} = ОП / ОА$	0,0
Економічний ефект від покращення фінансової дисципліни, тис.грн	$Ефд = \Delta ОА * K_{op}$	343,7

Отже, можливий економічний ефект від удосконалення фінансової дисципліни за рахунок впровадження інструменту факторингу складе 343,7 тис.грн.

Наступним напрямком раціоналізації використання факторингу є автоматизація. На досліджуваному підприємстві для фінансового, податкового та управлінського обліку використовується спеціальна програма ІТ-підприємство, яка дозволяє відслідковувати рух відвантажень та оплат в розрізі контрагентів, замовлень та номенклатури. Однак, наявне програмне забезпечення не дає можливості повністю охопити весь спектр функцій, необхідних для ефективного управління операціями факторингу, зокрема:

- на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» в системі ІТ-підприємства відсутній модуль, який би відповідав за формування історії клієнта, що

необхідно для оцінки ризику контрагента та можливостей роботи з ним на умовах факторингу;

- відсутній модуль, який відповідає за фіксацію руху документів за центрами відповідальності – тобто система не фіксує документи по контрагентам, їх місце знаходження та строки подачі;

- відсутня можливість ув'язування показників управління дебіторською заборгованістю з бюджетуванням, зокрема немає можливості автоматизовано пов'язати електронний платіжний календар з прогнозом надходження коштів – все це робить фінансовим відділом вручну.

Вирішення зазначених проблем, а також отримання додаткових можливостей управління дебіторською заборгованістю, в тмоч числі і операціями факторингу на підприємстві можуть забезпечити різні програмні продукти.

Серед основних видів даних програм, максимально доступних по вартісній та функціональній ознаці для управління дебіторською заборгованістю на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен», можна виділити основні:

- SAP (загальна інтегрована інформаційна система);
- Фоліо CSM (програма оптимізації логістичних процесів);
- «АХАРТА» (інформаційний комплекс програм модулів, що являє собою автоматизоване управлінське рішення по управлінню продажами, закупівлями та іншими функціями підприємства);
- 1 С: «Закупівлі» 8.2 (автоматизований комплекс програм по управлінню виробництвом та реалізацією).

Порівняльна характеристика різних запропонованих програмних продуктів наведена в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

**Порівняльна характеристика різних програм по управлінню
дебіторською заборгованістю**

Основні функції системи	IT-Enterprise	SAP	Aquarius для підприємств	«АХАРТА»
Планування розрахунків	+	+	+	+
Побудова графіка розрахунків та відвантажень	+	+	+	+
Ведення електронного документообігу, контроль руху документів	-	+	-	-
Ув'язування з платіжним календарем	+	+	+	+
Ведення історії контрагента, CRM інструменти	+	+	+	-
Можливість удосконалення системи	+	-	-	-
Інтегрованість в загальну інформаційну систему управління	+	+	-	-
Приблизна вартість з врахуванням налагодження, грн. (з ПДВ)	210 000	5 250 000	750 000	150 000
Витрати по обслуговуванню системи, грн. (з ПДВ)	300 грн/міс	1000 грн/міс	700-800 грн/міс	1500 грн/міс

Як видно з табл. 3.7, найбільшим оптимальним варіантом програмного забезпечення для ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» в плані удосконалення організації управління дебіторською заборгованістю, в тому числі і операціями факторингу є система IT-Enterprise.

Для доведення програмного продукту IT-Enterprise до необхідного рівня шляхом нейтралізації недоліків програми необхідна доробка продукту. Дописування та тестування додаткових модулів по управлінню документооборотом з факторингу, обміну інформацією з банком (через систему Клієнт-Банк) та формування аналітичного пакету є можливим в самій системі.

Таблиця 3.8

Орієнтовний кошторис витрат по автоматизації управління факторингом та дебіторською заборгованістю на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»

Завдання	Працівники ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»	ТОВ "Клевер ІТ-солюшнс"	РАЗОМ
	Преміальні доплати за виконання завдань, тис.грн	Вартість програмного забезпечення та робіт, тис.грн	
Розробка технічного завдання	15	50	65
Придбання системи	-	210	210
Встановлення стандартизованих компонентів системи	25	35	60
Введення та тестування бази даних ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» в середовищі ІТ-Enterprise	35	75	110
Розробка додаткових модулів обміну інформацією з банком	5	30	35
Тестування системи та її коригування	10	15	25
<i>Разом</i>	25	258,7	505

Орієнтовний графік робіт та кошторис витрат по автоматизації управління факторингом та дебіторською заборгованістю наведено в табл. 3.4. та на рис. 3.5.

Роботи з впровадження автоматизованої системи буде виконувати стороннє підприємство, яке має бути обрано на основі проведення закритого тендеру відповідно до діючого на ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» Положення «Про укладання договорів». Попередньо таким підприємством може бути ТОВ «Клевер ІТ-солюшнс», яке пропонує достатньо вигідні умови співробітництва, гарантує якість надання послуг та має реальний досвід реалізації подібних проектів.

Заходи	Лютий 2019 р.			Березень 2019 р.			Квітень 2019 р.		
	1 декада	2 декада	3 декада	1 декада	2 декада	3 декада	1 декада	2 декада	3 декада
Розробка технічного завдання		1							
Придбання системи				2					
Встановлення стандартизованих компонентів системи						3			
Введення та тестування бази даних в середовищі IT-Enterprise							4		
Розробка додаткових модулів обміну інформацією з банком, системи документообороту та аналітичного пакету							5		
Тестування системи та її коригування								6	

Заходи	Відповідальний за виконання завдань	Виконавці
Розробка технічного завдання	IT адміністратор, Фінансовий директор, Комерційний директор, Головний бухгалтер	Відділ IT, Фінансовий департамент, Комерційна служба, Бухгалтерія, Стороннє підприємство
Придбання системи	IT адміністратор, Фінансовий директор,	IT адміністратор, Фінансовий департамент
Встановлення стандартизованих компонентів системи	IT адміністратор	Стороннє підприємство
Введення та тестування бази даних в середовищі 1С. 8.2	IT адміністратор, Головний бухгалтер	Стороннє підприємство
Розробка додаткових модулів обміну інформацією з банком, системи документообороту та аналітичного пакету	IT адміністратор, Головний бухгалтер, Фінансовий директор	Стороннє підприємство
Тестування системи та її коригування	IT адміністратор	Стороннє підприємство

Рис. 3.7. Графік робіт з автоматизації системи управління дебіторською заборгованістю та факторинговими операціями

Отже, упровадження запропонованих заходів удосконалення залучення короткострокового капіталу дасть можливість підприємству:

- отримувати всебічний аналіз про склад заборгованості, який зверне увагу керівництва на покращення або погіршення повернення та погашення заборгованості;
- контролювати стан заборгованості, отримувати своєчасні попередження про недостатнє надходження грошових коштів від дебіторів, проводити погашення кредиторської заборгованості в установлені строки;

- надавати інформацію керівникам відповідних підрозділів про стан заборгованості для висновку про ступінь ризику й необхідність прийняття оперативних рішень і відповідних дій;
- формувати кредитну політику;
- оперативно застосовувати методи реструктуризації заборгованості.

Таким чином, у ході вдосконалення залучення короткострокового капіталу компанії важливо строго розподілити відповідальність за управління дебіторською заборгованістю між іншими службами. Дуже часто за стягнення заборгованості несуть відповідальність різні структурні підрозділи, які мають суперечливі завдання. Наприклад, менеджер з продажу в комерційному відділі повинен реалізувати якомога більше товарів і послуг, а менеджер по роботі з дебіторами з фінансової служби мотивований на отримання грошових коштів та зменшення рівня заборгованості. Дане положення призводить до невдоволення контрагентів і конфлікту структурних підрозділів. Схема розподілу відповідальності така: комерційний відділ несе відповідальність за продажі і надходження, а фінансовий відділ відповідає за інформаційну та аналітичну підтримку, юридичний відділ відповідає за забезпечення юридичного супроводу. Можливий економічний ефект від удосконалення фінансової дисципліни за рахунок впровадження інструменту факторингу складе 343,7 тис.грн.

3.3. Прогнозування показників платоспроможності ДП «Кондитерська корпорація «Рошен»

Обґрунтування показників платоспроможності, як було визначено в параграфі 1.3, базується на визначенні основних параметрів результатів діяльності та основних балансових показників розвитку підприємства у плановому періоді. Для прогнозування показників платоспроможності скористаємося даними фінансової звітності, а також врахуємо заходи, які було обґрунтовано у питаннях 3.1-3.2. Тобто, оцінка прогнозних показників

платоспроможності передбачає врахування покращень, визначених у попередніх питаннях, які матимуть відповідний економічний ефект та впливатимуть на зростання рівня платоспроможності у плановому періоді.

Для прогнозування платоспроможності спочатку доцільно визначити планові показники Форми 2. Для цього доцільно спрогнозувати обсяг виручки підприємства з використання економіко-статистичного та факторно-аналітичного методу. На основі спланованого обсягу доходу будемо визначати плановий обсяг решти показників Форми 2.

Використання даного методу передбачає визначення планового обсягу доходу. При розробці варіантів планового доходу часто використовуються економіко-статистичний метод прогнозування - метод екстраполявання динамічних рядів – базується на розрахунку темпів росту та перенесення існуючих тенденцій на плановий період. Використання даного методу передбачає розрахунок трьох можливих варіантів прогнозного значення можливого доходу (табл. 3.9): розрахунок прогнозного обсягу доходу, розрахованого на основі ланцюгового темпу росту; розрахунок прогнозного обсягу доходу, розрахованого на основі середнього темпу росту; розрахунок прогнозного обсягу доходу, розрахованого на основі середнього абсолютного відхилення.

Таблиця 3.9

Визначення прогнозного обсягу доходу ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» за економіко-статистичним методом на 2018 рік

Показники	Техніка розрахунку	2015	2016	2017
1	2	3	4	5
Чистий дохід звітного періоду, тис.грн.	Дф	250 516,0	232 312,0	259 205,0
Темп росту доходу останнього звітного періоду (ланцюговий)	Тр	-	-	1,12
середній темп росту доходу за весь період	$\sqrt[3]{\frac{Дф_{2017}}{Дф_{2015}}}$	-	-	1,02

Продовження табл. 3.9

1	2	3	4	5
Середнє абсолютне відхилення доходу протягом досліджуваного періоду, тис.грн.	$\Delta D = \frac{D\phi_{2017} - D\phi_{2015}}{3}$	-	-	4344,5
Визначення прогнозних обсягів доходу трьома методами:				
		Прогнозне значення на 2018 р., тис.грн	Відхилення від значення за 2017, тис.грн	
Прогнозний обсяг можливого доходу, розрахований на основі ланцюгового темпу росту	$Dnp_1 = D\phi_{2017} \times \frac{D\phi_{2017}}{D\phi_{2016}}$	289 211,2	30 006,2	
Прогнозний обсяг можливого доходу, розрахований на основі середнього темпу росту	$Dnp_2 = D\phi_{2017} \times \sqrt[3]{\frac{D\phi_{2017}}{D\phi_{2015}}}$	263 661,9	4 456,9	
Прогнозний обсяг можливого доходу, розрахований на основі середнього абсолютного відхилення	$Dnp_3 = D\phi_{2017} + \Delta D$	263 549,5	4 344,5	

На основі визначених прогнозних значень можливого доходу визначаємо середнє відхилення прогнозних значень від фактичного за 2017-рік. Дане відхилення є можливою похибкою розрахунків.

На основі техніко-економічного методу зважене прогнозне значення доходу у 2018 р. становитиме 272140,9 тис.грн. При цьому середньозважене відхилення можливого доходу складе 12935,9 тис.грн. Тому, на 2019 рік прогнозне значення доходу складе:

$$D_{2019} = 272140,9 + 12935,9 = 285076,7 \text{ тис.грн}$$

Однак, в кризових умовах використання даного методу варто доповнити іншими методами, оскільки неможливо чітко передбачити тенденції зміни обсягів діяльності у плановому періоді. Тому, для визначення планового доходу ми скористаємося факторно-аналітичним методом, який передбачає визначення залежності прогнозного доходу від рівня цін на товари (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Визначення прогнозного обсягу доходу ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» за факторно-аналітичним методом на 2018-2019 рр.

Показники	Техніка розрахунку	2015	2016	2017	2018 прогн	2019 прогн
1	2	3	4	5	6	7
Доход, тис.грн.	Дф	250 516	232 312	259 205	253 521	247 962
середній темп росту доходу за весь період	Тр	-	-	1,02	-	0,00
Темп зростання ВВП (песимістичний прогноз, за даними МВФ)	Тввп		1,01	1,03	1,03	1,03
Мультиплікатор зростання доходу в залежності від ВВП	$M = \frac{Тр}{Тввп}$		0,978		-	-

Таким чином, планове значення обсягу доходу, обчислене за факторно-аналітичним методом, становить у 2018 році 253521 тис.грн., а на 2019 рік – 247962 тис.грн.

За план доходу доцільно взяти зважене значення від двох варіантів прогнозів. Кожному варіанту прогнозу присвоїмо наступний рівень значущості: прогноз за економіко-статистичним методом – 50%; прогноз за

економіко-статистичним методом – 50%. Зважений прогноз доходу на 2018-2019 рр. становить:

$$Д_{2018} = 50\% * 272141 + 50\% * 253521 = 262831 \text{ тис.грн}$$

$$Д_{2019} = 50\% * 285077 + 50\% * 247962 = 266520 \text{ тис.грн}$$

Тепер визначимо плановий обсяг собівартості, інших операційних доходів, адміністративних, збутових та інших операційних витрат в цілому по підприємству на 2018-2019 рік. Для цього будемо використовувати показник середнього рівня кожного переліченого показника у доходах та екстраполювати його на плановий період, використовуючи отримане значення планового доходу. Також врахуємо, що внаслідок впровадження запропонованих заходів у 2019 перспективне значення доходів додатково може зрости на 10% порівняно з ретроспективним прогнозом. Тобто, для визначення планового доходу у формі 2 за 2019 рік варто отримане значення прогнозу у 266520 тис.грн помножити на 1,1. Прогноз основних показників Форми 2, які використовуються для оцінки платоспроможності підприємства, наведено в табл. 3.11.

Таблиця 3.11

Прогнозування звіту про фінансові результати на 2018-2019 рр.

Найменування показника	Факт			Середній рівень показника у виручці	Прогноз	
	2015р.	2016р.	2017р.		2018	2019 (з урахуванням заходів п.т. 3.1-3.2)
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	250 516	232 312	259 205	-	262 831	293 171
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-215 823	-204 239	-228 412	-0,874	-229 692	-256 207

Продовження табл. 3.11

1	2	3	4	5	6	7
Валовий прибуток	34 693	28 073	30 793	-	33 139	36 964
Інші операційні доходи	91 914	54 744	30 872	0,239	62 882	70 141
Адміністративні витрати	-22 385	-23 404	-25 662	-0,096	-25 308	-28 230
Витрати на збут	-3 416	-3 043	-3 503	-0,013	-3 529	-3 936
Інші операційні витрати	-90 009	-46 008	-28 719	-0,222	-58 350	-65 086
Фінансовий результат від операційної діяльності:	10 797	10 362	3 781	-	8 834	9 854
Інші фінансові доходи	2 000	0	10 008	0,016	4 253	4 253
Інші доходи	1 122	8	53	0,002	419	419
Фінансові витрати	-981	-5 489	-9 946	-0,022	-5 815	-5 815
Фінансовий результат до оподаткування:	12 938	4 881	3 896	-	7 692	8 711
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-1917	-962	-1128	-0,005	-1 419	-1 583
Чистий фінансовий результат:	11 021	3 919	2 768	-	6 272	7 128

Як видно з табл. 3.11, обсяг доходів підприємства планується збільшити у 2019 році до 293171 тис.грн, що буде зумовлено як посиленням фінансової політики шляхом впровадження системи контролінгу, а також за рахунок удосконалення фінансової дисципліни, впровадження автоматизованих рішень. Обсяг чистого прибутку підприємства складе у 2018 році 6272 тис.грн, у 2019 році – 7128 тис.грн.

Для прогнозування оборотних активів та поточних зобов'язань, що використовуються при оцінці індикаторів платоспроможності, було використано показники прогнозу Форми 2 та фактичні значення оборотності статей оборотних активів і поточних пасивів. Обсяги необоротних активів підприємства збільшення на планові інвестиційні витрати на придбання

модуля системи IT-Enterprise, що буде використовуватися для фінансового управління підприємством.

Також відзначимо, що підприємство використовує лінійний метод амортизації, тобто її сума є рівномірною упродовж кожного року. Виходячи з наведених вище обґрунтувань, може спрогнозувати рух та залишки обсягу необоротних активів на балансі підприємства на 2018-2019 рр. (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

Прогноз необоротних активів на 2018-2019 рр.

Необоротні активи	ФАКТ	Прогноз			
	2017	Прогнозна зміна у 2018 році	2018	Прогнозна зміна у 2019 році	2019
1. Основні засоби	701294	-	619090,6	-	536382,2
- у т.ч. первісна вартість	1044508	505	1045013	без змін	1045013
- у т.ч. знос	343214	-	425922,4	-	508630,8
2. Довгострокові фінансові інвестиції	20	без змін	20	без змін	20
Разом необоротні активи	701 314	-	619 111	-	536 402

На основі фактичних періодів обороту оборотних активів можемо спрогнозувати планову потребу у їх формування на 2018-2019 рр. постатейно. Для знаходження прогнозного обсягу окремої статті оборотних активів використано наступну формулу:

$$OA_i = ЧД_{пр} / КО_i \quad (3.1)$$

де, OA_i – прогнозне значення i -ї статті оборотних активів на 2018 рік;

$ЧД_{пр}$ – прогнозне значення чистого доходу на 2018 рік;

$КО_i$ – фактична значення коефіцієнта оборотності i -ї статті оборотних активів у 2017 році.

Також при прогнозуванні показника дебіторської заборгованості будемо враховувати, що у 2015 році буде можливість скоротити обсяги

фінансування даної статті оборотних активів на 15% за рахунок використання інструменту факторингу.

Результати прогнозних розрахунків наведено у табл. 3.13.

Таблиця 3.13

Прогноз оборотних активів на 2018-2019 рр.

Оборотні активи	ФАКТ 2017	Коефіцієнт оборотності, разів (фактичні)	ПРОГНОЗ на 2018 рік	ПРОГНОЗ на 2019 рік
Запаси	8 029	30,7	8 561	9 549
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	51 544	4,2	62 257	59 027
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	-	-	-	-
з бюджетом	2 951	175,7	1 496	1 669
Інша поточна дебіторська заборгованість	28 045	17,1	15 399	17 177
Гроші та їх еквіваленти	2 008	236,0	1 114	1 242
Інші оборотні активи	24	18514,6	14	16
Усього оборотні активи	92 601	-	88 841	88 680

При визначенні планової величини власного капіталу врахуємо, що він зросте на суму чистого прибутку 2019 року, який повністю планується реінвестувати у підприємство (табл. 3.14).

Таблиця 3.14

Прогноз власного капіталу підприємства на 2018-2019 рр.

Статті власного капіталу	ФАКТ 2017	Прогнозна зміна	на 2018 рік	Прогнозна зміна	на 2019 рік
Зареєстрований (пайовий) капітал	175 833	Без змін	175 833	Без змін	175 833
Резервний капітал	4 651	Без змін	4 651	Без змін	4 651
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	357 458	Приріст на 6272 тис.грн (див.табл. 3.10)	363 730	Приріст на 7128 тис.грн (див.табл. 3.10)	370 858
Усього власний капітал	537 942	29 338	544 214	29 338	551 342

Прогнозне значення позикового капіталу визначимо на основі знаходження різниці між плановою потребою у формуванні активів, сумою власного капіталу та захищених пасивів (мають на увазі усі статті зобов'язань, крім кредитів банку та товарної кредиторської заборгованості).

Приріст обсягу позикового капіталу визначали за наступною формулою:

$$\Delta ПК = \Delta А - \Delta ВК \quad (3.2)$$

де, $\Delta ПК$ – прогнозне значення приросту позикового капіталу на 2018-2019 рр.; $\Delta А$ – прогнозне значення приросту активів на 2018-2019 рр. (береться до уваги приріст суми оборотних та необоротних активів); $\Delta ВК$ – приріст власного капіталу у 2018-2019 рр.

Враховуючи планові розрахунки у табл. 3.12-3.14, приріст активів складе:

Таблиця 3.15

**Прогноз обсягу позикового капіталу підприємства на
2018-2019 рр.**

Статті позикового капіталу	ФАКТ 2017	Прогнозна зміна	на 2018 рік	Прогнозна зміна	ПРОГ НОЗ на 2019 рік
Довгострокові кредити банків	33656	Без змін	33656	Без змін	33656
Інші довгострокові зобов'язання	170318	Без змін	170318	-10000	160318
Усього за розділом II	203974	-	203974	-	193974
Кредиторська заборгованість:					
товари, роботи, послуги	25 983	-23 592	2 391	-	1453
розрахунками з бюджетом	3 410	Без змін	3410	Без змін	3410
зі страхування	2 328	Без змін	2328	Без змін	2328
розрахунками з оплати праці	8 611	Без змін	8611	Без змін	8611
Поточні забезпечення	7253	Без змін	7253	Без змін	7253
Інші поточні зобов'язання	4 414		4 414		4 414
Усього за розділом III	51 999	-	28 407	-	27 469

За результатами прогнозування було розраховано планові показники платоспроможності підприємства, які наведено у табл. 3.16.

Таблиця 3.16

Прогноз показників платоспроможності на 2019 рік

Статті балансу	Критичне значення	ФАКТ		ПРОГНОЗ (з урахуванням заходів у пит. 3.1-3.2)	
		2016	2017	2018	2019
1.1. Коефіцієнт загального покриття (потенційної платоспроможності) Кзп	1-1,5	0,951	1,781	3,127	3,608
1.2. Коефіцієнт проміжної ліквідності (розрахункової платоспроможності) Кпп	0,7-0,8	0,849	1,626	2,826	3,260
1.3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (грошової платоспроможності) Кал	0,2-0,35	0,002	0,039	0,039	0,045
1.4. Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	1	1,048	1,984	26,038	2,528

Отже, підбиваючи підсумки даного питання відмітимо, що нами було спрогнозовано значення основних показників, які викорисовуються для розрахунку коефіцієнтів платоспроможності. При цьому було враховано заходи удосконалення управління платоспроможністю, які будуть впроваджуватися у 2019 році. Внаслідок впровадження запропонованих заходів очікується скорочення нормативу дебіторської заборгованості на 15% за рахунок впровадження факторингу та посилення фінансової дисципліни. Також планується зростання доходів підприємства на 5-10% щорічно, починаючи з 2019 р. Показники платоспроможності мають тенденцію до суттєвого підвищення у плановому періоді.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ:

За результатами проведеного дослідження можемо зробити такі висновки:

Наведені підходи до визначення економічної сутності платоспроможності підприємства дозволяють дослідити теоретичні аспекти формування механізму забезпечення платоспроможності підприємств та напрями оцінки його платоспроможного стану у сучасних умовах ринкової економіки. Ліквідність відображає здатність підприємства розраховуватися зі своїми поточними зобов'язаннями своїми оборотними активами шляхом швидкого обернення їх у гроші, а платоспроможність – лише наявними грошовими коштами та їх еквівалентами. Отже, поняття ліквідності є дещо ширшим за поняття платоспроможності.

Для того щоб підприємство могло в повному обсязі задовольнити платіжні вимоги постачальників, працівників та насамперед цілі підприємства, воно повинно: завчасно погашати кредити; вносити платежі до бюджету; здійснювати оплату праці персоналу. Якщо підприємство платоспроможне, то не виникає проблем із забезпеченням виробничого процесу необхідними ресурсами, тобто з виконанням виробничих планів. Довгострокові напрями, які безпосередньо впливають на стан розрахункових операцій, повинні бути направлені на збереження конкурентних позицій підприємства, підвищення ефективності маркетингової діяльності, раціоналізацію структури капіталу, урахування впливу ризику на впровадження перспективних проектів

Показники платоспроможності мають важливе значення в системі показників діяльності підприємства, оскільки забезпечують підтримку фінансової рівноваги підприємства. Ліквідність слід розглядати як стан активів у їхньому обороті, який закінчується отриманням грошових коштів, що є необхідною умовою платоспроможності. Враховуючи, що основу платоспроможності складають активи, яким притаманна різна ступінь

ліквідності, можна вважати ліквідність якісною характеристикою платоспроможності. Методичний підхід, який базується на використанні відносних показників ліквідності і набув найбільшого поширення при оцінці платоспроможності підприємства не забезпечує об'єктивної оцінки результатів дослідження. До напрямів вдосконалення оцінки платоспроможності підприємства можна віднести покращання аналітичних можливостей його інформаційної бази для проведення аналізу, шляхом використання облікових даних; розрахунок системи показників платоспроможності на основі грошових потоків підприємства; проведення оперативного аналізу платоспроможності.

У 2017 році значення чистого грошового потоку від операційної діяльності продовжило своє зростання і склало +59852 тис.грн або +303,5%. Зростання грошового потоку від операційної діяльності відбулося як за рахунок зростання обсягу надходжень від реалізації продукції (товарів та послуг) на 35489 тис.грн, так і за рахунок скорочення витрачання грошових коштів на придбання товарів, оплату зобов'язань з податків і зборів, витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток, витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість. У 2017 році відбувалось подальше скорочення надходжень від реалізації необоротних активів (на 29083 тис.грн або на 69,0%) та зростання витрачання на придбання необоротних активів (на 29491 тис.грн або на 130,9%). Значення ліквідності грошового потоку для підприємства становило 0,828 пунктів у 2015 році. У 2016 році воно несуттєво зросло на 0,016 ппунктів і склало 0,844 пункти. У 2017 році відбулося зростання рівня ліквідності грошового потоку до рівня 1,011 пунктів. У цьому році коефіцієнт ліквідності грошового потоку є вищим за 1, що свідчить про зростаючу тенденцію у платоспроможності підприємства – значення прибуткового грошового потоку у даному році перевищувало значення видаткового грошового потоку. Упродовж 2015-2016 рр. відбувалося зниження рівня ефективності грошового потоку. У 2017 році ефективність грошового потоку зросла на 0,005 пункти. Даний показник

виражає результативність управлінських рішень щодо грошових потоків підприємства та їх вплив на стан фінансової рівноваги і забезпечення сталого економічного зростання. Бачимо з отриманих результатів, що результативність зростала. Підприємство мало від'ємний приріст грошових коштів у 2016 році, однак, назважаючи на це, відбулося зростання рівня статичної потужності грошового потоку. Така ситуація була зумовлено поступовим збільшенням обсягів надходжень підприємства від операційної діяльності. Наслідком наведеної ситуації стало зростання коефіцієнта надходження грошових коштів.

У структурі активів підприємства переважала частка необоротних активів. Так, станом на 01.01.2015 р. необоротні активи становили 89,90%, а станом на 01.01.2018 р. необоротні активи становили 88,34% від загального обсягу активів. Така ситуація зумовлена тим, що підприємством на своєму балансу має вартісні основні засоби, який дозволяють випускати продукцію з високим рівнем доданої вартості та успішно експортувати її на зовнішні ринки. Варто відмітити значний приріст частки довгострокових зобов'язань наприкінці 2017-го року до 25,69% проти 6,60% на початок 2015-го року. В структурі поточних зобов'язань найбільша частка припадала на поточну кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги. Частка поточних зобов'язань упродовж 2015-2017 рр. мала поступову тенденцію до скорочення. Обсяги готових засобів платежу підприємства були значно меншими за обсяги термінових поточних зобов'язань. Це свідчило про низький рівень здатності підприємства покривати свої термінові поточні зобов'язання на вимогу кредиторів готовими засобами платежу. Високоліквідні активи також були нижчими за обсяги термінових поточних зобов'язань. Підприємство могло покрити свої термінові поточні зобов'язання лише за рахунок ліквідних активів, куди входять запаси та інша поточна дебіторська заборгованість. На основі проведеного аналізу показників ліквідності та задоволеності структури балансу, можна сказати, що в цілому структура балансу підприємства сформована відповідно до

принципів потреб операційної діяльності. Виходячи з перевірки умов на фінансування важколіквідних активів. У 2015-2016, відповідно до методу оцінки фінансування важколіквідних активів, підприємство було дуже близьким до ситуації банкрутства. Однак, у 2017 році відбулося покращення ситуації за рахунок скорочення запасів та зростання обсягу довгострокових джерел фінансування.

Розглядаючи динаміку усіх показників статичної платоспроможності, відмітимо, що вони зростали упродовж 2015-2017 рр. Станом на 01.01.2018 року вони досягли свого піку за увесь досліджуваний період та перебували у межах критичних значень. Тобто, можна зробити висновок про те, що рівень статичної платоспроможності підприємства покращувався за аналізований період. Станом на 01.01.2015 року тип фінансової стійкості визначався як «кризовий стан». Однак, упродовж 2015-го року підприємство почало скорочувати обсяги фінансування понаднормативних запасів, які не приймали участь у обороті. За 2016 роки тип фінансової стійкості підприємства дещо покращився і розглядався як «передкризовий стан». Упродовж 2017-го року тип фінансової стійкості був «нормальним», оскільки сума власного оборотного капіталу повністю покривала запаси підприємства. У 2017 році внаслідок зростання обсягу оборотних активів на 9971 тис.грн відбулося зростання рівня поточної платоспроможності на 0,115 пункти, а за рахунок скорочення обсягу поточних зобов'язань на 34911 відбулось зростання рівня поточної платоспроможності на 0,715 пунктів. За результатами аналізу рівня платоспроможності за моделлю Конана і Гольдера у 2015 році імовірність банкрутства досліджуваного підприємства була максимальною, що свідчить про критично низький рівень платоспроможності ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» в цьому періоді. У 2016 році відбулося різке зниження імовірності банкрутства, що пояснюється позитивною зміною структури капіталу підприємства у цьому періоді та зростанням частки власного капіталу. У 2017 році імовірність виникнення ситуації банкрутства теж була досить низькою, однак значення

Z-критерію свідчить про тенденцію до погіршення рівня платоспроможності у цьому періоді.

Було обгрунтовано напрямки недопущення неплатоспроможності підприємства шляхом впровадження системи контролінгу ДП «Кондитерська корпорація «Рошен». Для впровадження системи контролінгу доцільно передбачити відповідні плани-графіки заходів, що передбачають визначення центрів відповідальності та основні етапи робіт. На впровадження системи фінансового контролінгу на підприємстві потрібно буде в цілому 82 дні, у тому числі: формування концепції створення системи контролінгу – 22 дні, розробка та впровадження окремих напрямків системи контролінгу – 28 днів, автоматизація системи контролінгу – 32 дні. Обгрунтовано фінансову структуру ДП «Кондитерська корпорація «Рошен». Вона має визначатися його організаційною структурою та порядком формування фінансового результату від основної діяльності. Структуру центрів фінансової відповідальності передбачено розподіляти за рівнями управління залежно від їх підпорядкованості, цілей і задач планування та контролю. На верхньому рівні фінансової структури ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» має знаходитися ЦП - керівник підприємства, який розпоряджається фінансовими потоками компанії. Тут консолідується результат діяльності ДП «Кондитерська корпорація «Рошен». Запропоновано фінансову структуру ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» формувати з трьох основних блоків: ЦФВ Комерційна діяльність; ЦФВ Виробництво; ЦФВ Фінансова діяльність. Сукупність центрів фінансової відповідальності та центрів фінансового обліку будуть складати фінансову структуру ДП «Кондитерська корпорація «Рошен».

У ході вдосконалення залучення короткострокового капіталу компанії важливо строго розподілити відповідальність за управління дебіторською заборгованістю між іншими службами. Дуже часто за стягнення заборгованості несуть відповідальність різні структурні підрозділи, які мають суперечливі завдання. Наприклад, менеджер з продажу в комерційному

відділі повинен реалізувати якомога більше товарів і послуг, а менеджер по роботі з дебіторами з фінансової служби мотивований на отримання грошових коштів та зменшення рівня заборгованості. Дане положення призводить до невдоволення контрагентів і конфлікту структурних підрозділів. Схема розподілу відповідальності така: комерційний відділ несе відповідальність за продажі і надходження, а фінансовий відділ відповідає за інформаційну та аналітичну підтримку, юридичний відділ відповідає за забезпечення юридичного супроводу. Можливий економічний ефект від удосконалення фінансової дисципліни за рахунок впровадження інструменту факторингу складе 343,7 тис.грн.

Підбиваючи підсумки даного питання відмітимо, що нами було спрогнозовано значення основних показників, які викорисовуються для розрахунку коефіцієнтів платоспроможності. При цьому було враховано заходи удосконалення управління платоспроможністю, які будуть впроваджуватися у 2019 році. Внаслідок впровадження запропонованих заходів очікується скорочення нормативу дебіторської заборгованості на 15% за рахунок впровадження факторингу та посилення фінансової дисципліни. Також планується зростання доходів підприємства на 5-10% щорічно, починаючи з 2019 р. Показники платоспроможності мають тенденцію до суттєвого підвищення у плановому періоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев І.В. Інформаційний ресурсний менеджмент корпоративних підприємств. Монографія. / Алексеев І.В., Урікова О.М. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2014. - 204 с.
2. Андрушко О.Б. Практико-методологічний підхід до ідентифікації кризового стану підприємства / О.Б. Андрушко, М.С. Капустяк // Регіональна економіка, 2014. – № 4. – С. 66–72.
3. Ахновська І.О. Методичний підхід до оцінки фінансового стану суб'єктів малого підприємництва / І.О. Ахновська, А.Л. Тофан// Вісник ДонНУ. - Серія В. Економіка і право. - 2013. - № 1. - С.10-15.
4. Базилінська О. А. Фінансовий аналіз: теорія та практика / О. А. Базилінська//–К. : Центр учбової літератури, 2013. – 85 с.
5. Барабаш Н. С. Алгоритмізація комплексного аналізу діяльності підприємства торгівлі за критеріями якості його менеджменту / Н. С. Барабаш, М. О. Никонович, А. О. Міщенко // Проблеми і перспективи економіки та упр. - 2016. - № 3. - С. 107-112.
6. Басов М.Г. Внутрішній контроль діяльності підприємств / М.Г. Басов // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції, 2013 - №3. – С. 110-113.
7. Бланк І.О. та ін. Управління фінансами підприємств : підручник / І.О. Бланк, Г.В. Ситник. –К. : КНТЕУ, 2006. – 780 с.
8. Бланк І.О. та ін. Фінансове забезпечення розвитку підприємств: / І.О. Бланк, Г.В. Ситник. –К. : КНТЕУ, 2011. – 344 с.
9. Блейчик І.М. Особливості фінансового управління майном в умовах кризи // Вісник Тернопільської академії управління, 2015. - №2. – с. 54-59
- 10.Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: Навчальний посібник. - Житомир: Рута. - 2013. - С. 680 .
- 11.Ворст Й. Экономика фирмы: Учебник / Пер. с дат. – М. Высшая школа, 2011 - 272 с.

12. Височіна Л.В. Теоретичні засади управління грошовими активами підприємства // Л. В. Височіна // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія : Технічний прогрес та ефективність виробництва – 2014. №65 – с. 78-85.

13. Голов В. О. Управленческий учет. – М.: Бухгалтерский учет, 2011 – 858 с.

14. Гарнер Д. Привлечение капитала: Учеб. пособие для вузов / Пер. с англ. Авт.: Д. Гарнер, Р. Оуэн, Р. Конвей / Д. Гарнер, Р. Оуэн, Р. Конвей. - М.: Джон Уайли энд Санз, 2013. - 464 с.

15. Гудзь Ю. Аналіз грошових потоків підприємства при формуванні стратегії зростання економічного потенціалу / Ю. Гудзь // Економічний аналіз. 2013. - №12. – С. 101-109

16. Давиденко Н.М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства // Актуальні проблеми економіки. - 2013. - №2. - С. 36-40.

17. Демченко Т. А. Економічний аналіз в системі управління акціонерним товариством / Т. А. Демченко // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства, 2013. - № 50. - С. 29-33.

18. Дробишева, О. О. Оцінка платоспроможності підприємства в системі антикризового управління / О. О. Дробишева // Экономика и управление. – Симферополь : РИО НАПКС, 2013. – № 4. – С. 129–133.

19. Дудчик О.Ю. Інституційні механізми відтворення необоротних активів в аграрній галузі : монографія / О.Ю. Дудчик. – Дніпропетровськ: ДДФА, 2016. – 160 с.

20. Дудчик О.Ю. Управління платоспроможністю та ліквідністю підприємств сфери інформації та телекомунікації та формування системи їх забезпечення / О.Ю. Дудчик // Економіка і суспільство, 2017. - №13. – С. 1088-1095

21. Журавльова Ю.Ю. Вплив економічних факторів на платоспроможність підприємств // Фінансові відносини: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції “Наука і освіта 2005” (7-21 лютого 2016 р.). – Том 73. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2016. – С. 42-43.

22. Ішук О. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства / О. Ішук // Науковий блог, 2015. - №2. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua/2015/>

23. Ковалев В. В., Крейніна М.М. Финансовый анализ. Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 2013. - 432 с.

24. Косова Т.Д. Фінансовий аналіз : навч. посібник. / Т.Д. Косова, І.В. Сіменко та ін. - К., Центр учбової літератури, 2013 - 440 с.

25. Косова Т.Д. Фінансовий аналіз : навч. посібник. / Т.Д. Косова, І.В. Сіменко та ін. – К., Центр учбової літератури, 2013 – 440 с.

26. Кравченко Л. И. Анализ хозяйственной деятельности в торговле: Учебник для вузов. 5-е изд., перераб. и доп. – Мн. Высшая школа, 2013 - 430 с.

27. Крейдич І.М. та ін. Умови забезпечення платоспроможності підприємств у контексті їх фінансової безпеки / І.М. Крейдич, О.С. Наконечна // Економічна наука, 2016. - №8. – С. 95-103

28. Кузьмін О. Є. Секторна модель розвитку національного господарства України в умовах постіндустріального суспільства / О. Є. Кузьмін, О. В. Пирог // Бізнес Інформ. - 2013. - № 7. - С. 8-13

29. Кулик А. В. Проблеми організації та методики аналізу ліквідності і платоспроможності підприємств // Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем, Збірник наукових праць МННЦ ІТіС. – К.: – 2013. - Вип. 14. - С.300-332.

30. Кучер О.В. Система показників, що характеризують рух грошових коштів / О.В. Кучер, А.А. Сахно // Молодий вчений. - 2015. - № 6 (09). - С. 154-156.

31. Лахтіонова Л.А. Уточнення поняття ліквідності суб'єкта економіки в ринкових умовах підприємницького господарювання // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки - Черкаси: ЧДТУ. - 2014. - № 22. - С.114-122.

32. Лебедева А. М. Особливості аналізу руху грошових потоків підприємства / А. М. Лебедева // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова, 2017. - № 3. – С. 189-194

33. Лихачева О.Н. Финансовое планирование на предприятии: Учеб.-практическое пособие.- М.:Прспект, 2015.- 264с.

34. Майборода О.Є., та ін. Концептуальні засади управління платоспроможністю підприємства / О.Є. Майборода, І.П. Косарева, О.М. Каранда // Молодий вчений, 2017. - №3. – С. 793-797

35. Макарчук І. Основні показники оцінки платоспроможності та ліквідності підприємств та методика їх визначення // Формування ринкових відносин в Україні. - 2013. - №7. - С. 36-41.

36. Мних Є. В. Збалансована система інформаційно-аналітичного забезпечення менеджменту / Є. В. Мних, М.Д. Білик // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". - 2013. - № 722. - С. 155-158.

37. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: підруч. для студентів ВНЗ / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : КНТЕУ, 2013. - 535 с.

38. Носова А. Є. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства / А. Є. Носова // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. - 2013. - № 2 (62). - С. 58-64.

39. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": Затверджено наказом

Міністерства Фінансів України від 27 квітня 2013 р. № 92 [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

40. Непочатенко О.А. Оцінка ефективності та платоспроможності аграрних підприємств / О.А. Непочатенко, В.О. Непочатенко // Науково-практичний журнал «Регіональна економіка», 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 33-40

41. Непочатенко О.А. Підходи до управління платоспроможністю сільськогосподарських підприємств / О.А. Непочатенко // Науковий збірник Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника «Актуальні проблеми розвитку економіки регіону», 2013. – Вип. 9. – Том 2. – С. 138-143.

42. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств : [підручник] / О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук. – Київ : Центр учбової літ., 2013. – 504 с.

43. Олександренко І. В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства / І. В. Олександренко // Актуальні проблеми економіки. - 2015. - № 6. - С. 419-426. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ape_2015_6_52.pdf

44. Охрименко Ю.Б. Аналіз показників фінансової звітності торговельного підприємства / Ю.Б. Охрименко // Науковий простір сучасної Європи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 травня 2016 р.), 2016. – С. 9-15

45. Палій Г.В. Управління платоспроможністю підприємства в сучасних умовах / Г.В. Палій // Вісник ВНТУ, 2017. - №1. – С. 156-159

46. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.08.99 р. № 996/ XIV [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

47. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. № 73 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

48. Про затвердження Національного стандарту № 4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності" : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF>

49. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість" : Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. № 237 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

50. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 "Фінансові інвестиції" : Наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>

51. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

52. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" : Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.99 р. № 242 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

53. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12>.

54. Селіверстова Л. С. Управління грошовими потоками підприємства / Л. С. Селіверстова // Економіка та держава, 2016. - №9. – С. 20-23

55. Ситник Г. В. Стратегічне фінансове планування в системі управління підприємством торгівлі / Г. В. Ситник // Бізнес Інформ. - 2013. - № 9. - С. 359-369.

56. Ситник Г.В. Фінанси торгівлі : монографія / Г.В. Ситник. – К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2015. – 672 с.

57. Теницька Н.Б., та ін. Теоретичні аспекти оцінки платоспроможності підприємства в сучасних умовах / Н.Б. Теницька, Ю.С. Гришко // Глобальні та національні проблеми економіки, 2015. - №5. – С. 372-375

58. Тринька Л.Я. Фінансовий аналіз: навч. посібник /Л.Я. Тринька, О.В. Іванчук(Липчанська). - К.: Алерта, 2015. - 768с.

59. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: [навчальний посібник] ; частина I / Ю. М. Тютюнник ; 2-ге вид., перероб. і доп. - Полтава : РВВ ПДАА, 2015. - 358 с.

60. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / Ю.М. Тютюнник ; 2-е вид., перероб. і доп. – Полтава: РВВ ПДАА, 2014. – Ч. 1. – 358 с.

61. Фещенко О.П. Розрахунок показників фінансового стану господарських товариств з урахуванням нових норм фінансової звітності / О.П. Фещенко // Бізнес інформ, 2015. - №2. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2015-2_0-pages229_236.pdf

62. Харченко О.С. Управління платоспроможністю підприємства в системі економічної безпеки / О.С. Харченко // Економічна наука, 2016. - №1. – С. 55-62

63. Чимшит С.І. Методичні аспекти оцінки платоспроможності підприємства / С. І. Чимшит, С. В. Іванов, Г. В. Разумова // Економічний простір. - 2014. - № 89. - С. 216-227.

64. Шапурова О. О. Політика антикризового управління при загрозі банкрутства / О. О. Шапурова // Актуальні проблеми економіки. – 2015. - № 8 (86). – С. 147–154.

65. Шпильова В.О. Фінансовий менеджмент в кризових умовах господарювання [Електронний ресурс] / В.О.Шпильова// Збірник наукових

праць Черкаського державного технологічного університету. Сер: Економічні науки, 2013. Вип.33(1). – с. 160-164.

66. Юрій Е.О. Діагностика і управління ризиком ліквідності підприємства / Е.О. Юрій, Ю.М. Дмитрук // Кримський економічний вісник, 2014. – № 1(08). – С. 161–163.

67.Якобець Х.Г. Вплив різних форм безготівкових розрахунків на фінансовий стан підприємства / Х.Г. Якобець [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://intkonf.org/yakobetshgvpivriznihformbezgotivkovih-rozrahunkivnafinansoviystanpidpriemstva/>

68.Яремик Х.Я. Методичні підходи до оцінки платоспроможності підприємства / Х.Я. Яремик // Ефективна економіка, 2015.– № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Система показників оцінки платоспроможності підприємства [8]

Назва	Формула	Тенденція
<i>1. Показники ліквідності або статичної платоспроможності:</i>		
1.1. Коефіцієнт загального покриття (потенційної платоспроможності) Кзп:	розраховується як відношення поточних активів (ОА) до поточних пасивів (ПЗ) підприємства: $Кзп = \frac{ОА}{ПЗ}$	Показує ступінь покриття поточних пасивів поточними активами. Характеризує платіжні можливості підприємства, що оцінюються за умови не тільки своєчасних розрахунків з дебіторами та сприятливої реалізації готової продукції (товарів), але й продажу у випадку необхідності інших елементів матеріальних оборотних активів. Критичне значення цього коефіцієнту становить 1. Значення у межах 1-1,5 свідчить про спроможність підприємства повністю розраховуватися по своїх боргах за рахунок оборотних активів. Зростання показника вище 2 свідчить про неефективне управління грошовими коштами, що може негативно позначитись на доходності підприємства.
1.2. Коефіцієнт проміжної ліквідності (розрахункової платоспроможності) Кпп	розраховується як відношення грошових коштів (ГК), короткострокових фінансових вкладень (ПФІ) та дебіторської заборгованості (ДЗ) до поточних пасивів: $Кпп = \frac{ГК + ПФІ + ДЗ}{ПЗ}$	Показує здатність виконувати поточні зобов'язання за рахунок коштів, короткострокових фінансових вкладень та дебіторської заборгованості. Критичне значення не встановлюється. Позитивним вважається стабільність значення цього показника в межах 0,7—0,8 або дотримання його середньогалузевого значення.
1.3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (грошової платоспроможності) Кал	розраховується як відношення грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень до поточних пасивів: $Кал = \frac{ГК + ПФІ}{ПЗ}$	Показує, яка частина короткострокових зобов'язань підприємства може бути негайно сплачена за рахунок високої ліквідності. Критичне значення 0,2 - 0,35. Значення коефіцієнта нижче 0,2 - зовнішня ознака неплатоспроможності. Але зростання показника вище критичної межі також не вважається позитивною тенденцією, оскільки може призводити до падіння доходності підприємства
1.4. Коефіцієнт співвід. дебіторської та кредиторської заборгованості	розраховується як відношення дебіторської (ДЗ) заборгованості до кредиторської (КЗ): $Квдк = \frac{ДЗ}{КЗ}$	Показує ступінь покриття кредиторської заборгованості вимогами на користь підприємства. Позитивним є стабільність показника, що свідчить про дотримання певної політики кредитування покупців та залучення товарних кредитів. Доцільно вивчити структуру дебіторської та кредиторської заборгованості за строками погашення, а також порівняти даний показник з середньогалузевим рівнем. Рекомендоване значення 1.

Продовження додатка А

<p>1.5. Коефіцієнт забезпеченості поточних пасивів власними коштами (Кзвк):</p>	<p>розраховується як відношення власних оборотних коштів (ВОК) до оборотних активів (ОА):</p> $\text{Кзвк} = \frac{\text{ВОК}}{\text{О}}$ <p>або:</p> $\text{Кзвк} = \frac{\text{О} - \text{ПЗ}}{\text{О}}$	<p>Показує ступінь покриття поточних зобов'язань власними оборотними активами.</p> <p>Даний показник використовується як узгоджувальний у законодавстві деяких країн, де його критичне значення встановлено в розмірі 0,1. В будь-якому випадку підвищення показника свідчить про фінансове оздоровлення підприємства, покращення його платоспроможності; зниження показника є негативним явищем, сигналом потенційної втрати платоспроможності, зростання залежності від кредиторів.</p>
<p><i>2. Показники ліквідності оборотних активів та якості кредиторської заборгованості.</i></p>		
<p>2.1. Середній період обороту запасів (в днях) (ПОз)</p>	<p>відношення середнього розміру товарних запасів (З) до односторонньої виручки ($\frac{\text{Д}}{\text{Т}}$) від реалізації:</p> $\text{ПОз} = \frac{\text{З}}{\text{Д}} ?$	<p>Показує період, протягом і якого товари перетворюються в грошові кошти. Позитивним є зменшення значення показника, якщо це не є перешкодою нормальному ходу реалізації товарів (не обумовлює товарний дефіцит).</p>
<p>2.2. Середній період обороту дебіторської заборгованості (ПОдз)</p>	<p>розраховується як відношення середнього розміру дебіторської заборгованості (ДЗ) до односторонньої виручки від реалізації ($\frac{\text{Д}}{\text{Т}}$):</p> $\text{ПОдз} = \frac{\text{ДЗ}}{\text{Д}} ?$	<p>Показує середній період інкасації дебіторської заборгованості, тобто період її погашення. Позитивним фактом слід вважати скорочення періоду обороту дебіторської заборгованості. Зростання цього показника може бути визнано доцільним тільки в умовах росту товарообороту та підвищення якості дебіторської заборгованості.</p>
<p>2.3. Період погашення кредиторської заборгованості (ПОкз)</p>	<p>розраховується як відношення середнього розміру кредиторської заборгованості (КЗ) до односторонньої виручки від реалізації:</p> $\text{ПОкз} = \frac{\text{КЗ}}{\text{Д}} ?$	<p>Показує середній період, протягом якого підприємство сплачує короткострокові зобов'язання. Підприємство повинне дотримуватись такого періоду погашення кредиторської заборгованості, щоб максимально скористатись наданою позикою і вчасно її сплатити.</p>
<p>2.4. Період операційного циклу (ТОЦ)</p>	<p>дорівнює сумі періодів обороту запасів і дебіторської заборгованості:</p> $\text{ТОЦ} = \text{ПОз} + \text{ПОдз}$	<p>Показує час перетворення купленого товару в гроші. Зменшення показника свідчить про високу ділову активність підприємства та ефективну політику управління дебіторською заборгованістю.</p>

Продовження додатка А

2.5 Період фінансового циклу (ТФЦ)	розрахується як різниця між періодом операційного циклу і періодом погашення кредиторської заборгованості: ТФЦ = ТОЦ - ПОкз	Дозволяє оцінити період обороту грошових коштів. Зменшення показника є позитивною тенденцією й свідчить про підвищення ефективності управління грошовими коштами, але значення показника нижче нуля свідчить про дефіцит грошових коштів.
<i>3. Показники динамічної платоспроможності</i>		
3.1 Коефіцієнт відновлюваності (втрати) платоспроможності (Квпл)	$K_{впл} = \frac{K_{зп+} \cdot 3(6)}{T}$ (КзпКпп)/Кзпн де Кзп - коефіцієнт загального покриття; Кпп - коефіцієнт проміжної ліквідності; Кзпн - нормативне значення (Кзпн = 2).	Якщо показник дорівнює або більше одиниці, - це є свідченням наявності резервів поліпшення рівня платоспроможності, при Квпл менше 1 - рівень платоспроможності підприємства в найближчий час буде недостатнім.
3.2 Коефіцієнт достатності формування грошових активів	$K_{дгк} = \frac{ЗГК + ГН}{ВГф + ВГвідкл}$ де ЗГК – залишки грошових коштів на початок періоду; ГН – грошові надходження за період; ВГф – фактичне витрачання грошей за період; ВГвідкл – відкладення витрачання грошових коштів.	Позитивною тенденцією є зростання цього показника, що свідчить про здатність підприємства генерувати грошові активи для здійснення усіх необхідних платежів. Сприятливою ситуацією є утримання цього показника на рівні 1,2, що є ознакою відсутності дефіциту грошових коштів та наявності їх мінімального за лишку на рахунках.
3.3 Синхронність надходження та витрат грошових коштів	$S = \sqrt{\sum (N1 - V1)^2} / n$	Показує відповідність у часі та за обсягами вхідних та вихідних грошових потоків. Оптимальною є ситуація, коли значення показника дорівнює або максимально наближається до 0, що свідчить про збалансованість грошових потоків підприємства. Послідовність розгляду окремих груп показників наведених показників не випадкова. Вона відповідає логіці аналітичної роботи з оцінки рівня платоспроможності підприємства, а саме:

